

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Теклоныгъэм и Мафэ республикэм щыхагъэунэфыкІыгъ

Хэгъэгу ззошхом фашист техакохэр щызэхакъутэ-
хи, советскэ цыфхэмрэ Уіэшыгъэ КІуачІэхэмрэ
Теклоныгъэр кызыдаыхыгъэр илэс 68-рэ зэрэхъу-
гъэм фэгъэхыгъэ мэфэкІ офтхъабзэхэр Адыгэ Рес-
публикэм ичІыпІэ зэфэшхьафхэм ащыкІуагъэх.

ЖъоныгъуакІэм и 9-м, пчэ-
дыжым, АР-м и Лышхъуэ
ТхьакІушыгъэ Аслъан, АР-м и
Къэралыгъо Совет — Хасэм
идепутатхэр, министрэхэм я
Кабинет хэтхэр, Хэгъэгу ззо-
шхом иветеранхэр, федераль-
нэ ыкІи республикэ къулы-
кхуэм япашэхэр, обществен-
нэ объединениехэм ыкІи
ныбжьыкІэ организациехэм
ялІыкІохэр, нэмыкІхэри лы-

хужьхэм яшІэжъ саугъэтэу
МыекІуапэ итемыр лъэны-
кыкІэ шыІэм кышызэрэ-
угоингъэх. Яхэгъэгу кыахъу-
мэ, заом хэкІодэгъэ тидзекІолІ-
хэм шхъащэ афашыгъ, са-
угъэтым къэгъагъэхэр кІэ-
ралхъагъэх, заом кыхэмы-
кыжыгъэхэм зы такыкІэрэ
афэшыгъуагъэх.

(ИкІгъу
я 2-рэ нэкІубгъом ит).

Тихэгъэгу иІэшхъэтетхэр Теклоныгъэм и Мафэ фэшІ Адыгеим и Лышхъэ кыфэгъушІуагъэх

1941 — 1945-рэ илэсхэм щыІэгъэ Хэгъэгу ззошхом Текло-
ныгъэр кызыщыдаыхыгъэр илэс 68-рэ зыщыхурэм ехъулІэу
Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путинмрэ
Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхьаматэу Дмитрий
Медведевымрэ Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ ТхьакІушыгъэ
Аслъан ыцІэкІэ шІуфэс телеграммэхэр къагъэхыгъэх. Ахэм
мырзуштэу кыщало:

«Лытэныгъэ зыфэсшІырэ Аслъан Кытэ ыкЪор!
Теклоныгъэм и Мафэ фэшІ сыпфэгъушІо.
Мы мэфэкІыр Урысыем илэуж пстэумкІи лэпІэ дэдэу
щыт. Тятэхэмрэ тятэжсхэмрэ Хэгъэгу ишхъафитыныгъэ
кытфэгъэгъунагъ, Европэри, зэрэдунаеуи нацизмэм щы-
ухъумэгъэным ялахъышхо хапхъагъ. Фронтым щызэуагъэ-
хэм, зэо кІыбым Іоф щызышІагъэхэм лыхъужьныгъэу,
пытагъэу кызыхагъэфагъэр сыдигъуи тыгу илгышт, егъа-
шІи лэпкхэр ащ зэрпхыщтых.
Гъэхъагъэхэр тапэкІи пшІынхэу, шІоу щыІэр зэкІэ кыб-
дэхъунэу сыпфэлъало.

В. ПУТИН».

«Лытэныгъэ зыфэсшІырэ Аслъан Кытэ ыкЪор!
Теклоныгъэм и Мафэ — тицІыфхэмкІэ анахъ мэфэкІ лъа-
пІэм фэшІ сыпфэгъушІо.
Ти Хэгъэгу ишхъафитыныгъэ кэзыгъэгъунагъэхэм, зэ-
рэдунаеу нацизмэм щызыухъумагъэхэм ягугъу шІукІэ
жъоныгъуакІэм и 9-м тэшІы. Фронтым лыбланэу щызэ-
уагъэхэр, псэемиблэжсэу зэо кІыбым щылэжсгъэхэр сы-
дигъуи тыгу илгыштых. Ахэр егъашІэм ащымыгъушІэн-
хэр ыкІи Урысыер нахъ фэшІыгъэ хъуным пае зэгъусэхэу
Іоф ашІэныр — лэуж пстэуми яанахъ пшэрылгъ шхъаІэу
щыт.

Псауныгъэ пытэ уиІэнэу, шІоу щыІэр зэкІэ кыбдэхъу-
нэу пфэсІо.

Д. МЕДЕВЕДЕВ».

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ипресс-кыулыкъу

Теклоныгъэм и Мафэ фэшІ хабзэм ифедеральнэ кыулыкхуэм япашэхэм, Урысые Федера-
цием ишъолгырхэм ялІышхъэхэм, чІыпІэ,
шъолгыр кыулыкхуэмрэ ведомствэхэмрэ
яІэшхъэтетхэм ятелеграммэхэр Адыгэ Рес-
публикэм и Лышхъуэ ТхьакІушыгъэ Аслъан
ыцІэкІэ къагъэхыгъэх.

Лытэныгъэ зыфэсшІырэ
Аслъан Кытэ ыкЪор!

Теклоныгъэм и Мафэ фэшІ лэпІэу сыгу
кызыделэу сыпфэгъушІо.

Мы мэфэкІыр Урысыем щыпсэурэ пстэуми
лэпІэу агъэлъапІэ. Лыхъужьныгъэ зэрэхъэзэ
Хэгъэгу ишхъафитыныгъэ фэзэуагъэхэм, зэо
кІыбым щылэжсгъэхэм, советскэ цыфхэу зэо
мэшІошхом иушэтыпІэ хылылэхэр зэпызычыгъэ-
хэм, зэрэдунаеу фашизмэм щызыухъумагъэхэм
шхъащэ афэтэшІы. Ахэм ялІыблэнагъэ егъа-
шІи ащыгъушІэщтэп.

Мамыруу упсэунэу, щыІэкІэ дэгъу уиІэнэу,
шІур уигъогогъунэу сыпфэлъало.

Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэІукІэ
ФедерациемкІэ и Совет и Тхьаматэу
В. МАТВИЕНКО.

Лытэныгъэ зыфэсшІырэ
Аслъан Кытэ ыкЪор!

МэфэкІышхом — Теклоныгъэм и Мафэ фэшІ
сыгу кызыделэу сыпфэгъушІо!

ЖъоныгъуакІэм и 9-р — тихэгъэгурэ Уры-
сыем зэкІэ илэухэмрэ ятарихькІэ анахъ мэфэкІ
лэпІэхэм зэу ащыщ.

Мамыруу упсэунэу, насып, псауныгъэ пытэ
уиІэнхэу, тапэкІи гъэхъагъэхэр пшІынэу пфэсІо.
Уигупсэхэми, уиІахылыхэми нахышІоу
щыІэмкІэ сафэлъало!

Урысые Федерацием и Правительствэ
и Тхьаматэ игуадзэу О. ГОЛОДЕЦ.

Лытэныгъэ зыфэсшІырэ
Аслъан Кытэ ыкЪор!

Хэгъэгу ззошхом Теклоныгъэр кызыщыда-
хыгъэ Мафэм фэшІ гуфэбэныгъэ хэлъэу сы-
пфэгъушІо!

Дунаир фашизмэм щызыухъумагъэхэм
ящытхэу мы мафэм яфэшъуашэу тэІо.

Псауныгъэ пытэ, щыІэкІэ-псэукІэ дэгъу уиІэн-
хэу, Урысыем ифедэ уфэлажъэзэ, джыри тапэкІэ
гъэхъагъэхэр пшІынэу пфэсІо.

Урысые Федерацием и Президент иІэпыІэгъоу,
Урысые Федерацием и Президент
и УплэкІу гъэІорышІапІэ ипашэу
К. ЧУЙЧЕНКО.

Джащ фэдэу Адыгеим и Лышхъэ кыфэ-
гушІуагъэх Урысые Федерацием хэдзынхэмкІэ
и Гупчэ комиссие и Тхьаматэу В. Чуровыр,
Урысые политикэ партиеу «Единэ Россием» и
Генеральнэ совет исекретарэу С. Неворовыр,
Урысые Федерацием и Президент иполномочнэ
лІыкІоу Кыблэ федеральнэ коим щыІэ В. Усти-
новыр, Республикэу Ингушетием и Лышхъуэ
Ю. Евкуровыр, Пензэ хэкум игубернаторэу
В. Бочкаревыр, Ленинград хэкум игуберна-
торэу А. Дрозденкэр, Къэралыгъо Думэм иде-
путатэу Р. Натхьор, Урысые Федерацием и
Правительствэ агропромышленнэ комплексым-
кІэ и Департамент ипашэу И. Антегинар, псы
къэкІуапІэхэмкІэ Федеральнэ агентствэм ипа-
щэу М. Селиверстовар, Урысые Федераци-
ем юстициемкІэ и Министерствэ Адыгэ Рес-
публикэмкІэ и ГъэІорышІапІэ ипашэу, Урысые
Федерацием юстициемкІэ ятІонэрэ класс зІэ
икъэралыгъо советникуу А. Радченкэр, Адыгэ
Республикэм финансхэмкІэ иминистрэу Д. До-
лэр, Урысыем пенсиехэмкІэ и Фонд Адыгэ Рес-
публикэмкІэ и Къутамэ ипашэу, Адыгэ Респу-
бликэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу
А. Къулэр, Урысыем хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ
и Министерствэ Воронеж хэкумкІэ и ГъэІо-
рышІапІэ ипашэу, полицием игенерал-лейтенан-
тэу А. Сысоевыр, Адыгэ Республикэмрэ Крас-
нодар краймрэ я ДингъэІорышІапІэ имуфтиеу
А. Къэрданыр, муниципальнэ гъэпсыкІэ зІэ
«Тульскэ къоджэ псэупІэм» инароднэ депутат-
хэм я Совет итхьаматэу А. Пономаревыр,
ТэхъутмыкЪое районым иветеранхэм ясовет
итхьаматэу А. Черник ыкІи нэмыкІхэр.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ
ипресс-кыулыкъу

АР-м и Лышъхъэ ветеранхэм афэгушыагъ

Теклоныгъэм и Мафэ фэгъэхьыгъэ мэфэкI зэхахьэу АР-м и Къэралыгъо филармоние щыкIуагъэм хэлэжъагъ Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТхьакIушынэ Аслъан. Илэс 68-кIэ узэкIэлэбэжымэ аухыгъэ заом теклоныгъэр къыщидзыхыгъэ ветеран лъапIэхэм республикэм и Лышъхъэ афэгушыагъ, рэзэныгъэ гуцылэхэр апигохыгъэх.

— Адыгеим икIыгъэ дзэкIолI нэбгырэ мин 80-м ехъу Хэгъэгъу зеошхом хэлэжъагъ. Ахэм анахьбэм къагъэзэжыгъэп, яхэгъэгъу къаухъумэзэ апсэ атыгъ. ТицIыфхэм лIыхъужьныгъэу зэрэхъагъэр, тэ, ахэм къахъуагъэ лIэужхэм, егъашIи зыщидгъэгъушIэ хъушIтэп. Псаоу къытхэтхэр дгъэлъэлIэхэ, шъхэкIафэ афэтшIын фæе. Хэгъэгъу зеошхом иветеранхэм нэпэ ящылэклIэ-

псэукIэ нахьышIу шIыгъэным, ахэр социальнэу къэухъумэгъэнхэм къэралыгъом ыналэ атырегъэты. А лъэныкъомкIэ тэри тIшъэралыгъэр зэкIэ тэгъэцакIэх, тиветеранхэм Iэпылэгъу тафэхъу. ТинибжыкIэхэм яхэгъэгъу шIу алъэгъоу пIугъэнхэмкIэ, лъэпкъыкIи дин зэгурыланыгъэр гъэпытэгъэнымкIэ Хэгъэгъу зеошхом иветеранхэм яшлогъэшхо къызэрагъакIорэм щэч хэлъэп, ащкIэ

ахэм лъэшэу тафэраз. Лъытэныгъэ зыфэтшIырэ ветеранхэр! Мамыр щылаклэр къызэрэтфэшъу-хыгъэм, лIыхъужьныгъэшхо зэрэзешъуагъэм афэтшI тхьашъуегъэпсэу шIотэлIо. Псауныгъэ пытэ шъуилэу, шъуибын-унагъо-хэм шъуадатхъэу шъуцылэнэу шъуфэтэлIо. Шъо къытфэшъушIагъэр хэти щыгъушIэщтэп, — къылуагъ ТхьакIушынэ Аслъан мэфэкI зэхахьэм къышыгушчы-лэзэ.

Республикэм итворческэ купхэм, орэдылэхэм къагъэхъазырыгъэ концертм къызэрэуэгъо-игъэхэр ягуапэу еплъыгъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Теклоныгъэм и Мафэ республикэм щыхагъэунэфыкIыгъ

(Анэрэ нэклуб. къыщегъэжъ).

Мы Iофтхъабзэм юж заом хэлэжъагъэхэм апае «ДзэкIолI

пщэрыхъапI» зыфилоу къэлэ гупчэ паркым къышызэлIуахыгъэм АР-м и Лышъхъэу ТхьакIушынэ Аслъан, Хэгъэгъу зеошхом ивете-

ранхэр къекIолIагъэх. Iанэу къызэлIуахыгъэхэм атет гъомылапхъэхэм ахэлагъэх, зэдэгущылагъэх, къэбархэр къызэфалотэжыгъэх. Зыхэм зэо орэдхэр къалуагъэх, адрэхэр къэшъуагъэх, зэрэгъэгъыгъэх. Республикэм итворческэ купхэм, орэдылэхэм концерт къа-тыгъ.

Ветеран Iанэхэм зэкIэми республикэм и Лышъхъэ яклIолагъ, заом хэлэжъагъэхэм гушчылэ дэхэбэ апигохыгъ.

— Тишъхъафитныгъэ фэзэуагъэхэу, тыпсэунэу, тылэжъэнэу амал тэзыгъэгъотыгъэ, Теклоныгъэшхор къыдзыхыгъэ тиветеран лъапIэхэм тафэраз. Ахэм лIыхъужьныгъэу зэрэхъагъэр егъэшIэрэ шIэжъэу тыгу илгышIт. Псауныгъэ пытэ, щылэклIэ-псэукIэ дэгъу ялэнхэу, ягъашIэ кIыхъэ хъунэу, ягупсэхэм адатхэхэу щы-лэнхэу сафэлъалIо, — къылуагъ ТхьакIушынэ Аслъан.

Мы мафэм республикэм имуниципальнэ образованиехэм зэкIэми Iофтхъэбзэ гъэнэфагъэхэр ащыкIуагъэх. Урысыем анахъу шагъэлъэлIэрэ МэфэкIышхом, хабзэ зэрэхъуэгъу, цыфыбэ зэрипхыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

КIэлэегъаджэхэм язэнэкъокъу рагъэжъагъ

Адыгеим ианахъ КIэлэегъэджэ дэгъур къызышылгъэгъошIт зэнэкъокъур тыгъуасэ Адыгэ КIэлэегъэджэ колледжэу Андырхъое Хъусенэ ыцIэ зыхьырэм щырагъэжъагъ.

Республикэ зэнэкъокъум икы-зэлIухын хэлэжъагъэх АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ иминистрэу Хъуажэ Аминэт, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, АР-м ипрофсоюзхэм я Федерацие итхьаматэу Устэ Руслъан, Адыгэ КIэлэегъэджэ колледжым ипашэу Ацумыжъ Казбек, нэмыкIэхэри.

Мыгъэ мы зэнэкъокъур зызэхашагъэр илэс 18 хъугъэ. Республикэм ирайонхэм ыкIи икбалэхэм къарыкIыгъэ нэбгырэ 15-мэ яшIэныгъэхэр къагъэлъэгъошIтых. Пэублэ классхэм яКIэлэегъэджэ нэбгыри 4, урысыбзэмкIэ КIэлэегъэджи 5 ыкIи адыгабзэр, инджылызыбзэр, хысапыр, информатикэр, музыкэр, обществознаниер языгъэхьыхэрэ

КIэлэегъаджэхэр арых мы илэсым зэнэкъокъум зыщызыушэ-тышIтхэр.

Iофтхъабзэм къыдыхэлъытагъэу «Методическэ объединение» зыфилорэ зэнэкъокъумкIэ «2013-рэ илэсым ианахъ КIэлэегъэджэ дэгъур» рагъэжъагъ. ЯтIонэрэ-ящэнэрэ мафэм КIэлэегъа-

джэхэм егъэджэн сыхъатхэр къа-тышIтых, КIэлэеджакIохэм, ны-ты-хэм гушчылэгъу узэрафэхъун фæмкIэ зэнэкъокъушIтых, класснэ сыхъатхэр зэхашIтхы, IофшIагъэу ялэмкIэ зэдэгъошIтхы.

ЖьоныгуакIэм и 18-м Iофтхъабзэр аухышIт, теклоныгъэ къыдзыхыхэрэр агъэшIошIтых.

ПАТЫКЪО Анет.
Сурэтыр Iэшъынэ Аслъан къытырихыгъ.

Ioфыгъуабэмэ атегушчылагъэх

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет зичэзыу IофшIэгъу зэхэсыгъоу тыгъуасэ илагъэр зеришагъ АР-м и Правительствэ и Тхьаматэу Къумпыл Мурат. Хабзэ зэрэхъуэгъу, ыпэкIэ агъэнэфэгъэ пшъэралыгъэр зэшIохыгъэхэ зэрэхъуэгъэм АР-м и Премьер-министрэ къыкIэлупчIагъ, зышчымыгъэрэзэгъэ чIыплэхэм нахъ къащыуцугъ. Мазэм къыкIоцI Iоф зеришIэщтыр министерствэ пэпчъ ыгъэнэ-фэн зэрэфаер, ау ар бэхэм зерамыгъэцакIэрэр ащ къыхыгъэщыгъ.

Вице-премьерэу Алексей Петрусенкэм къызэрилуагъэмкIэ, КIэлэцIыкIу Iыгъыплэхэм яшIын фэгъэхыгъэ проекти 9 республикэм ыгъэхъазырыгъ ыкIи ащ епхыгъэ документхэр УФ-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэу фи-гъэхъынхэу щыт. Пшъэралыгъэр зэкIэ гъэцэ-кIагъэ зыхъукIэ, мыщ фэдэ учреждениехэм яшIын пэ-лухъашIт ахыщэ тедзэр фе-деральнэ гупчэм къызэра-фитIупшIышIтыри къылуагъ.

Адыгеим ит КIэлэцIыкIу Iыгъыплэхэм япчъагъэ зери-мыкьурэр, чэзыум хэт са-быир зэрэбэр къыдэплъы-тэмэ, мы Iофыгъом изэшIохын социальнэ мэхъанэшхо зэриIэр Къумпыл Мурат къыхыгъэщыгъ.

АР-м IофшIэнымрэ со-циальнэ хэхъоныгъэхэмрэкIэ иминистрэу Наталья Широковам анахъу ыналэ зытыридагъэр КIэлэцIы-кIухэм языгъэпсэфыгъо уахъгъу къэблагъэрэм изэ-хэшэн ары. Ащ къызэри-луагъэмкIэ, республикэм ит лагери 8-мэ ыкIи гурыт еджаплэхэм япхыгъэ зыгъэ-псэфыплэхэм мэфэ 20-кIэ КIэлэцIыкIухэр къа-кIолIэ-шIтых. ПэшIорыгъэшъэу зэ-рагъэнэфагъэмкIэ, мыгъэ нэбгырэ мин 22,5-м ехъумэ загъэпсэфышIт, япсауныгъэ зыпкъ рагъэуцожьышIт. Ахэм яфэIо-фашIэхэр зэри-фэшъуашъу гъэцэкIэгъэн-хэм фэшIи зи пэрыохъу зэрэ-щымылэр министрэм къы-хыгъэщыгъ.

Урысыем ит хэушъхъа-фыкIыгъэ училищхэм ачIэс

КIэлэеджакIохэм азыфагу щызэхашIэрэ олимпиадэр республикэм ит псэупIэу Новосе-вастопольскэм къы-зэрэщызэлIуахышIтыр ыкIи СНГ-м хэхъэрэ къэралы-гъохэм ялIыкIохэри ащ зэ-рэхэлэжъэщтхэр къылуагъ министрэу Хъуажэ Аминэт. Джащ фэдэу республикэм икIэлэегъэджэ анахъ дэгъум икыыхъын зэрэрагъэкIо-кIышIтым, зыкI къэралыгъо ушэтыным епхыгъэ Iофы-гъохэм министрэр къа-тегу-шчылагъ.

Хэбзэгъэуцугъэм дишIтэу Iэзэгъу уцхэр зышIыкIагъэ-хэм аIэкIэгъэхъэгъэным, къуаджэм щыпсэурэ спе-циалистхэм коммунальнэ фэIо-фашIэхэм апэлуагъэ-хэрэ ахыщэр ятыгъэным, республикэ ыкIи муни-ципальнэ бюджетхэр гъэцэ-кIагъэхэ зэрэхъурэм, псэ-упIэхэм ясанитарнэ зыт нахьышIу шIыгъэным, зеклоным, мэкъу-мэшым, нэ-мыкIэхэми япхыгъэ Iофы-гъохэм къызэрэуэгъоигъэхэр атегушчылагъэх, унэшхо гъэ-нэфагъэхэри ашIыгъэх.

— Социальнэ мэхъанэ зиIэ Iофыгъохэр шIокI имыIэу зэшIохыгъэнхэм тыналэ тедгъэтын фæе. Зи-пшъэралыгъэр зымыгъэца-кIэхэрэм пшъэдэкIыжэ зэ-рахышIтыри зышагъэгъу-шIэ хъушIтэп. Джащ фэ-дэу федеральнэ ыкIи рес-публикэ бюджетхэм къа-тIупшIырэ ахыщэр зышчы-кIагъэм пэлудгъэхъаным, ащ шIуагъэ къытыным мэхъанэшхо иI, — къылуагъ Къумпыл Мурат.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

ПчыхъалIыкыуаехэр рэгущых

Адыгэ къуаджэ пэпчъ иI тарихъ, иI цIыф шIагъо-хэу чылэм ыцIэ зыIэты-гъэхэр ыкIи зыIэтыхэрэр. Ахэм ашыщ эджэгъэ-гъэ-сагъэу, лъэпкъ искусствэм лъэгъо дахэ щыпхырызы-щыгъэу, Хэгъэгъу зеошхом 1942-рэ илэсым щыубла-гъэу аухыфэ хэтыгъэу, Бер-лин нэсыгъэу Шъхъаплъэ-кьо Хысэ. Ар отделением, взводом, ротэм якоманди-рыгъ. ПчыхъалIыкыое кIа-лэм илIыхъужьныгъэ, ипсэ-емыблэжыныгъэ Къэралы-гъо шIухъафтын лъапIэхэр къыкIэкIуагъэх.

Зэо ужым Шъхъаплъэ-кьо Хысэ лъэпкъ иску-сствэм, адыгэ литературэм

(анахъэу драматургием) хахъо афишIыгъ. Хысэ цIыф чаныгъ, гушхуагъ, лIыгъэ хэлъыгъ, ихэгъэгъу шIульгъэу иныгъэ, цIыфхэр икIэсагъ.

Нэпэ къуаджэу Пчыхъа-лIыкыуае игурыт еджаплэ дзэкIолI-танкистэу, лIы-хъужъэу, драматургэу, жур-налистэу Шъхъаплъэ-кьо Хысэ къызыхъуэгъэр илэс 95-рэ зэрэхъуэгъэр щыхагъэ-унэфыкIышIт. Мамыр щыла-кIэр цIыфлэпкъым къы-фидзыхыгъэ лIыхъужьыр агу къышагъэкIыжышIт, лIэужхэм лIыгъэм имэхъа-нэ агурагъэлIошIт.

ДЗЭУКЪОЖ
Нурмет.

Шэжъым

инэпэеплъыщтых

Полицием иофышлэху Адыгеим шылажэхэрэм Теклоныгэм и Мафэ фэгъэхыгъу апэрэу республикэм ичылпэ пстэуми шытхуэхэхэм ацлэкэ чыгхэр ашагъэтхысхыгъэх.

Къэкхыгъу адэлэжырэ хызмэт-шлалэхэр ялэпылэгъуху гъэтхысхыгъу пэшлорыгъэшгъу агъэхызырыгъэх. Муниципальнэ гъэпсыклэ зилэ псэуплэхэм ягъэлорышлаломэ зэзэгъыныгъу адашлыгъэм къыдилытгъу чыгдэкл гъогухэр зыцашлыщтхэ чыплэхэр къыхахыгъэх.

Мыекъуапэ ичылпэхэм ащыщэу Черёмушкэхэкэ заджэхэрэм джаш фэдэу бзыф ыкли чыггэ 20 шагъэтхысхыгъэх.

— Мыщ фэдэ чыплэхэр заом хэклодагъэхэм яшлэжъ, къэралыгъор къэзыухъумэхэрэм шхъэклафэу афэтшырэм янэпэеплъыщтых, — къыхагъэщыгъэ зэхэщаклохэм.

Бамыклым шъуфэсакъ

Блэкхыгъэ илгъэхэм ялгъыгъэмэ, уз шынагъо зезыхьэрэ хъацлэ-плэцлэ лгъэпкъу бамыклым мыгъэ нахъ пасэу къежъагъу агъэунэфыгъэ. «Роспотребнадзорым» Адыгэ Республикэмклэ и Гъэлорышлалэ иофышлэхэм къызэралорэмклэ, мыгъэ тиклымафэ зэрэфбагъэм къыхэклэу бамыклыми нахъ зиушъомбгъугъу ары.

2013-рэ илгъэсым иаужырэ мэзитлоу пыкхыгъэр пштэмэ, мэллытфэгъу ыкли жъоныгъоклэ мазэхэм бамыклым къацкъагъу нэбгыри 110-мэ республикэм илгъэпэ-пэшлорыгъэшгъу учреждением закыфагъэзагъ. Ахэм ащыщэу нэбгырэ 41-р клэлэцхыгъу, илгъэ 14-м ехъугъэхэп. Уплгъэклунэу мыгъэлорышлалэм ышлыгъэм къызэригъэлъагъорэмклэ, административнэ шъолгыри 9-у республикэм хахъэхэрэм ащыщэу 6-мэ ащыпсэхуэрэм ащ фэдэ гумэкхыгъо ялэу медицинэ учреждением зафагъэзагъ. Бамыклым анахыбгъу

къызыщяцкъагъу агъэунэфыгъэр Мыекъуапэ ыкли Мыекъопэ районым изыгъэпсэфыплэхэр арых. Къэлэгъэн фае бамыклым шынагъоу зэрэщытыр, ар цыфым къызецакхэклэ, зэпахырэ узху «клещевой боррелиоз», «вирусный энцефалит», «крымская лихорадка» зыфилохэрэр къеузынхэ зэрилгъыштыр. Арышгъ, бамыклым пкъышъолым хэлгъу егуцафэрэм псынклэу медицинэм иофышлэхэм зафигъазэмэ нахышлы.

Цыфхэм япсауныгъэ къэухъумэгъэным, бамыклэхэм зэрэхьэрэ узхэм ахэр ащыухъумэгъэнхэм фэшл Адыгэ Республикэм исанитарнэ врач шхъалэ унашгъохэр ышлыгъэх. Ахэм къащыгъэнэфагъэх бамыклэхэм апкх къыкхыклэ цыфхэм уз зэфэшхыафхэр къауызынхэм пае министерствэхэм, къулыкхуэхэм, муниципальнэ гъэпсыклэ зилэ псэуплэхэм зэшлуахын фэе иофхыабзэхэр. Пстэуми апэ ашлырэр цыфхэм

зызыщагъэпсэфырэ, спорт иофхыабзэхэр зыщыкхонху шыт чыплэхэр укъэбзыгъэнхэр, бамыклэхэр зыгъэклодырэ цэнаутхэр атеутхэгъэнхэр арых. Джаш фэдэу аукъэбзых клэлэцхыгъу зыгъэпсэфыплэ ыкли былымхэр зыцагъэхьурэ чыплэхэр. Бамыклэхэр агъэклодынымклэ чыгу гектар 32-у цэнаутхэр зэрэхьыллэнэу шытыгъэм джырэ уахъгэм ехъулгъу ызыныкхэ агъэкхэбзгъах.

КИАРЭ Фатим.

• Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр •

псауныгъ

Лъэныкхъуабэклэ яшлуагъэ арагъэкхы

шагъэм тыкхытегушыгъу ху-гъэш), Чернобыль къыщы-хуыгъэ тхъамыклагъом идэгъэ-зыжын хэлэжъагъэхэм илгъэс къэс яуплгъэклун мы Гупчэм щызэхашгъ, зыгъэпсэфыплэхэм ахэр чэзыу-чэзыу агъэкхонхэри ренэу янэплгъэу ит.

Зигугъу къэтшырэ Гупчэм республикэм имедицинэ учрежденихэу иофшлэплэ зэфэшхыафхэм афутхэм япсауныгъэ зыуплгъэ-клухэрэм зэпхыныгъэ адыри. Ахэм пэшлорыгъэшгъу узым упэ-уцужыным фэгъэхыгъэ методическэ лгъэпылэгъу арагъэгъоты, цыфым исэнэхьатклэ иоф ышлэ хуыт-мы-хуытхэр гъэунэфыгъэ-нымклэ врачхэм лгъэпы-лгъу афэхьух, нэмыкл иофы-гъохэмклэ зэдэлэжъэх.

Гупчэм иофышлэхэр ахэлэ-жъэх илгъэс къэс Урысыем щызэхашгъэр конгрессэу «Сэнэхьатырэ псауныгъэмрэ» зыфилохэм, профпатологхэм язэфэхэм. Сэнэхьатэу цыфыр зэрылажырэ эпхыгъу ащ уз илэ хуыгъэмэ, арэушгъу ар зэрэщытыр къэушыхыгъэным фэшл (ищыклагъу зыщыху-рэм) Гупчэм бугъоигъэ тхыль-хэр Москва ыгъэхыгъу, заоч-нэ экспертизэ профпатологи-ческэ клиникэм ишлэныгъэ-ушэтыплэ институт шаригъэ-шлэу е Краснодар зэзэгъыны-гъэ зэрэдашыгъэм тетэу ра-диационнэ ыкли сэнэхьат уз-хэмклэ Гупчэу ащ щылэм сы-маджэхэр агъаглоху, яуз къы-зыхэкхыгъэр щарагъэунэфэу мэху.

Цыфхэм иофшлэнэу агъэца-клэрэм узэу хахын алгъэкхы-щтыр пэшлорыгъэшгъу гъэунэ-фыгъэныр, сымаджэ арэушгъу хуыгъэрэм ялгъагъэ нахъ маклэ шлыгъэным фэшл Гупчэм имедицинэ иофышлэхэм яухъа-зырыныгъэ, шлэныгъэу ялэм хэгъэхъогъэным пашэм ренэу иоф дешлэ. Сусаннэ къызэрэ-хыгъэщыгъэмклэ, мы лгъэхъа-ным Гупчэм ищыклагъэ зы врач-профпатолог.

Республикэм ирайонхэм арыт медицинэ учреждение-хэу иоф зышлэрэ цыфхэм ме-дицинэ уплгъэклунхэр афэзы-гъэцаклэхэрэм ахэр зэрэзэшлуа-хырэ илгъэу, щыклагъэу афэхьухэрэр ренэу ауплгъэклунэу иофышлэхэм. Уры-сыем ичылплэ зэфэшхыафхэм мыщ фэдэ Гупчэу ащызэхэ-щагъэхэм ялофшлалэ зыща-гъэгъозэным, шыкхылажырэ алэ къырагъэхьанхэм мэхъанэу ялэр къагурылозэ, Гупчэм щылэ-жъэрэ врачхэм ренэу иоф зы-дашлэжы.

Жаклэмыкхэу Сусаннэ къы-зэрилуагъэмклэ, псауныгъэм зэ-рар езыхын зылгъэкхыт иоф-шлэн зыгъэцаклэрэ нэбгырэ 1849-рэ мыщ шауплгъэклунэу шытыгъэмэ, ащ фэдэ иофшлэ-ным къыхырагъэубытагъэр нэбгырэ 1765-рэ (планым ипро-цент 95,5-рэ). Илгъэсым къы-кхылажырэ мэхъанэу мин 24-рэ фэдиз къаюлажы, ахэм ямедицинэ фэлэ-фашлэхэр афа-гъэцаклэжы.

Мы лгъэхъаным исэнэхьат къыхэкхыгъу уз зилэ хуыгъу Гуп-чэм нэбгыри 178-рэ щатхыгъ. 2012-рэ илгъэсым къыкхылажырэ нэбгырищымэ узэу ялэ ху-гъэр ялофшлэн эпхыгъу Гуп-чэм испециалистхэм агъэунэ-фыгъ.

Щылэныгъэм къыныгъо ла-джыми цыфыр шарехьыллэ. Псауныгъэри зыщызыгъакоу ахэм къахэкхырэ маклэп. Ау узэкхылажырэ медицинэ иофы-шлэн узэхышлыгъу, ишлуагъэ къызэрэуиыгъэкхытхым зэрэ-пылгыр зызэхашлэклэ, угуи нахъ мэрэхьаты, цыхъэ ащ фэшлы. Джаш фэдэ черно-быльцэхэм язэлулэхэм бэрэ къащыхагъэщы мы Гупчэм иофышлэхэр, ахэм япашгъэ лгъэпылэгъушлу къазэрафэхьухэ-рэр, ягумэкхыгъохэр арахьыллэ-хэмэ, ялгъэлэсэныгъэ, яцыфы-гъэ зэкхылажырэ зэригъэразэхэрэр. Ар ялофшлэнклэ осэшлоу зэрэ-щытыр гъэнэфагъэ.

ЖАКЛЭМЫКХО Аминэ.

Сурэтым итхэр: Гупчэм иврач шхъалэу Жаклэмы-кхэу Сусаннэ; Гупчэм иофы-шлэхэр.

Илгъэситф хуыгъэ Адыгэ Республикэм зыщылажырэ «иофшлэным хахырэ узхэмклэ ыкли радиационнэ медицинэм-клэ Гупчэ» зыфилоу (АРЦПП-р) республикэ клиническэ симэ-джэщым эпхыгъэр. Ащ ипаш мы къулыкхуэр зэхэщэгъэным-клэ иофыбэ зыпшгъэ ифэгъэ, илгъэс эклэлгъэхэм респу-бликэ симэджэщым иполикли-никэ врачэу иоф щызышлэгъэ Жаклэмыкхэу Сусаннэ. Гупчэм цыфхэмклэ мэхъанэу илэр къа-гурылозэ, ащ фэдэ къулыкху тилэ хъунымклэ республикэм ипашэхэм яшлуагъэ къызэра-гъэклауагъэр Сусаннэ игуапэу хегъэунэфыкхы.

Цыфым узэу къыхагъэщы-

гъэр сэнэхьатэу ар зэрылажы-рэм эпхыгъэмэ, тапэклэ ащ а иофшлэныр ыгъэцаклэн ылгъэ-кхытхэм гъэунэфыгъэным фэшл ищыкхыгъэ медицинэ обо-рудованиер ыкли специалистэу мыщ фэдэ учреждением шы-лэжырэ фаем фэдиз Гупчэм ил.

Сэнэхьатэу цыфыр зэрыла-жырэ, иофшлэнэу ащ ыгъэ-цаклэрэм къахэкхыгъу уз ащ илэ хуыныр нахъ маклэ шлыгъэным ыкли нахъ пасэу ар (узыр) къы-хэгъэщыгъэным япхыгъу Урысые Федерацием псауны-гъэр къэухъумэгъэнымклэ и Министерствэ лухъэсырэ уна-шгъохэм арыгъуазэзэ Гупчэм иофшлэн зэхэщэ. Пашэм къы-зэрэтилоагъэмклэ, Гупчэм

цыфыр зэрылажырэ тапэ-кли иоф рилэн ылгъэкхытхы-мылгъэкхытхы, узэу илэ ху-гъэр иофшлэнэу ыгъэцаклэрэм къыхэкхыгъэмэ гъэунэфыгъэ-ным фэшл экспертизэ шлыгъэ-ныри япшэрылгъ ахэм.

Илгъэс эклэлгъэхэм Гупчэр зылажырэм къахылажырэ иофшлэнклэ бэрэ ар зылылэсыхэ-рэм ащыщых радиационнэ зэ-рар зэрихыгъэ цыфхэу зэпыу имылэу узылгъыплэнэу шытхэр. Сусаннэ къызэрэхиыгъэ-рэмклэ, Гупчэм (АРЦПП-м) зэхэгъуо радиационнэ зэрар зэ-рихыгъэ цыфхэм яреспубли-кэ медикэ-дозиметрическэ ре-гистрэ. Тызэрэщыгъуазэмклэ (гупчэм иофшлэн зэрэзэхэ-

Следственнэ комитетым пэщакIэ иI

АР-м следственнэ комитет следственнэ гъэорышIапIэ пэщакIэ иI. УФ-м и Президент иунашъокIэ мы мазэм и 11-м къыщыублагъэу илэситIу пIалтэ иIу республикэм следственнэ гъэорышIапIэ ипэщэщтыр юстицием игенерал-майорэу Александр Глушенкэр ары. Темыр-Кавказ федеральнэ шъолъырымкIэ комитетым следственнэ гъэорышIапIэ шъхьалэ ипашэ игуадзэу ащ тапэкIэ Иоф ышIэщтыгъ. Мы илэсым игъэтхэпэ мазэ и 19-м Александр Глушенкэм хэушъхьафыкIыгъэ апшгэрэ званиеу «юстицием игенерал-майор» зыфиIорэр къэралыгъом ипашэ къыфигъэшъошагъ.

Мы унэшъо дэдэм къызэрэдилытгъу, ыпэкIэ Адыгеим исследователь шъхьалэу щытыгъэ Василий Семёновым иIэнатIэ къыгъэтIылыгъ, джы ар УФ-м следственнэ комитет Темыр-Кавказ федеральнэ шъолъырымкIэ следственнэ гъэорышIапIэ шъхьалэ ипашэ игуадз.

Цыфыбэ еплъыгъ

КIымэфэ олимпиадэу Шъачэ щыклощтым икультурнэ программэ къызэрэдилытгъу, гъэтхэпэм и 15-м къыщегъэжъагъэу «Адыгэхэм якультурэу хабзэ афэхуэгъэр» зыфиIорэ къэгъэ-лъэгъонышхор къызэрэзэIуахыгъэм игугъу къэтшыгъагъ. Проектым игъэхъазырынрэ ипхырыгъэкIынынрэ Иофыбэ дзэушIагъэхэм ащыщых Адыгэ Республикэм

культурэмкIэ и Министерствэ, и Лъэпкъ музей иIофышIэхэр, шапсыгъэ «Адыгэ Хасэр» ыкIи лъэпкъ культурэм и Гупчэу ПсышIопэ районым итыр.

Зэман пасэхэм къащегъэжъагъэу адыгэхэм якультурэ зызэрэзыхъокIыгъэр экспонат зэфэшъхьафхэм къагъэ-лъэгъуагъ. Лъэпкъ музей ипашэ игуадзэу Шэуджэн Налмэс къызэриIорэмкIэ,

Адыгеим ращыгъэ пкъыгъо зэфэшъхьафэу къагъэлъагъохэрэм апэрэу хы ШыуцIэ-лушъо Шапсыгъэм къырахыгъэхэри ахэлэжъагъэх. Ахэм шапсыгъэ къуаджэхэм илэс пчъагъэхэм экспедицие зэфэшъхьафхэм къащаугоигъэ пкъыгъо гъэшIэгъонхэр ахэлъыгъэх. Пхъуантэу я XX-рэ лIэшIэгъум икыхыгъэу ашыгъагъэр къуаджэу ШэжэкIэй щыпсэурэ Гъошъо Индрысэ къаритыгъ. Тыжыным хэшIыкIыгъэ хъазырыпхэр Iашэхэр зышIырэ Макаев Макай къыIэкIэIы-

гъэх. IэкIэ шIыгъэ пхъэны-лур Псыбэ дэс Ацумыжъхэм яунагъо шаухъумагъ. Агуй-шапсыгъэ щыпсэурэ Нэгъу-цу Фатимэт къызэтыригъэ-нэгъэ тхъуалгъэр 1986-рэ илэ-сым музейм къыIэкIэхъагъ.

Къэгъэлъэгъоным цыфыбэ къекIоллагъ, лъэпкъ зэфэшъхьафхэм ащыщхэм ар ашIогъэшIэгъоныгъ. Ныхыжъхэри ягуапэу экспонатхэм яплъыгъэх, зэрэунагъоу музейм къэкIуагъэри макIап. Къэгъэлъэгъоныр непэ зэфашIыжъыщт.

НЫБЭ Анзор.

• КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр •

ПАРЛАМЕНТ ЗЭДЭЛЭЖЪАКIЭР

Адыгеим ишIоигъоныгъэхэм къадырагъэштагъ

Урысые-Къыблэ Парламент Ассоциацием джырэблагъэ къалэу Астрахань зичэзыу я 18-рэ Конференцие щыриIагъ. Ащ хэлэжъагъ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр зипэщгъэ депутат купыр. Ащ хэтыгъэх Парламентым бюджетфинанс ыкIи хэбзэлахъ политикэмкIэ и Комитет итхьаматэу Мырзэ Джанбэч, хэбзэ-ихъухъанымкIэ, хабзэр мыукъогъэнымкIэ ыкIи чIыпIэ зыгъэорышIэжъыным иIофыгъохэмкIэ Комитетым итхьаматэу Александр Лобода, зекIонымкIэ, спортымкIэ, экологиемкIэ ыкIи чIыопсыр гъэфедэгъэнымкIэ Комитетым итхьаматэу Брыцу Рэмэзан, социальнэ политикэмкIэ ыкIи псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ Комитетым итхьаматэу Ирина Ширинар.

Къыблэ федеральнэ шъолъырым щызэхэщэгъэ Парламентигъум ялыкIохэр Астрахань хэкум щызэлукIогъагъэх шъолъырым хэхьэрэ субъект пстэумкIи мэхъанэ ин зилэ социальнэ, экономикэ, политикэ Иофыгъохэм атегушыIэхэ ашIоигъоу.

Конференцием иIофшIэн рагъэжъэным ыпэкIэ Ассоциацием икомитетхэм зэхэсыгъохэр ялагъэх. ЭкономикэмкIэ ыкIи бюджетим епхыгъэ ИофыгъохэмкIэ Ассоциацием и Комитет итхьамат Мырзэ Джанбэч. А комитетым иIэгъэ зэхэсыгъом Конференцием къыхалхъанэу агъэхъазы-

рыгъэ Иофыгъохэм щатегушыIагъэх. Ахэм ащыщыгъэ предпринимательствэ цыкIум ыкIи гурытым хэхъоныгъэхэр шIыгъэнхэм иамалхэр ягъэгъотыгъэнхэм ехыылIэгъэ Иофыгъор. Астрахань хэкум экономикэ хэхъоныгъэхэмкIэ иминистрэ игуадзэу А. Колгановыр а Иофым къытегушыIэгъэ хэбзэгъэуцухэм анаIэ тыраригъэ-дзагъэ предпринимательствэ цыкIумрэ гурытымрэ хэхъоныгъэхэр ягъэшIыгъэнхэм фэшI чIыпIэ хэбзэгъэуцугъэхэу аштагъэхэм шIуагъэу апылхэмрэ аужырэ лъэхъаным федеральнэ хэбзэгъэуцугъэхэу аштагъэхэм къапыкIырэ къыныгъохэмрэ. Предприниматель ИофшIэным нахьыбэу шIуагъэ къегъэтыгъэным ишIыкIэхэм алыхъухъэзэ, депутатхэм федеральнэ гупчэм фэклорэ джэ-псэлъитIу штэгъэныр Конференцием хэлэжъэхэрэм игъоу афалгъэгугъ. Урысые Федерацием и Правительствэ, ФедерациемкIэ Советым, Къэралыгъо Думэм афэклорэ джэ-псалгъэу агъэхъазырыгъэм Урысые Федерацием и Хэбзэлахъ кодекс иятIонэрэ Iахъ ия 26.5-рэ шъхьэу «Патент шIыкIэм тегъэпсыкIыгъэ хэбзэлахъхэр» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэр ыкIи шъхьэзэкъо предпринимательхэм илэ-сым фэдэу къахыжъыным алъэ-кыщтыр зыфэдызым зетеутыгъэ екIоллакIэ иIуу гъэпсыгъэ-ныр игъоу елэгъу. Сыда Iломэ Урысыем ичIыпIэ зэфэшъхьафхэм амалэу яIэхэр зэфэдэхэп ыкIи зэкIэри зы шапхъэм

ибгъэуцонхэр тэрэзэп. Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэр аштэ зэхъум бюджетым IэкIэхъа-щтыр нахьыбэ шIыгъэным къыпкъырыкIыгъагъэх. Ау, уахътэм нафэ къызэришIы-гъэмкIэ, а хэбзэлахъ шIыкIэм цыфхэр ИофшIэным кIигъэгу-шIухэрэп.

ЯтIонэрэ джэпсалгъэу комитетым хэтхэм игъоу алъэгъу-гъэри предприниматель ИофшIэным ехыылIагъ. Урысые Федерацием и Правительствэ, ФедерациемкIэ Советым, Къэралыгъо Думэм афэклорэ джэ-псалгъэм Урысые Федерацием ПенсиехэмкIэ ифонд шъхьэ-зэкъо предпринимательхэм страховой тынхэу хагъахъхэр-рэр нахь макIэ шIыгъэнхэм фэшI федеральнэ хэбзэгъэ-уцугъэу аштагъэм зэхъокIыны-гъэхэр фэшIыгъэнхэр игъоу елэгъу. Депутатхэр а Иофым зыкIигъэгумэкIыхэрэр 2013-рэ илэсым икыхъагъум къыщы-ублагъэу шъхьэзэкъо предпринимательхэм атырэ страховой тынхэр фэдитIоу къызэралэ-тыгъэхэр ыкIи бэмэ яIофшIэн зэфашIыжъэу зэраублагъэр ары. Федеральнэ хэбзэлахъ къулыкIум зэригъэуцугъэмкIэ, блэкIыгъэ илэсым иты-гъэгъазэ къыщыублагъэу къы-кIэлъыкIогъэ мазэхэм шъхьэ-зэкъо предприниматель мин 293-мэ яIофшIэн зэфашIы-жыгъ. АдыгеимкIи пчъагъэ-хэр цIыкIухэп. А пIалъэм къы-кIоцI тиреспубликэ Иоф щызы-шIэщтыгъэ шъхьэзэкъо предпринимательхэм япчъагъэ, блэкIыгъэ илэсым джащ фэдэ

ипIалтэ елгытыгъэмэ, миниш-кIэ е фэдишкIэ нахь макIэ хуэгъэ.

Джащ фэдэу алкоголь зыхэт продукцием иIугъэкIын епхы-гъэ къыныгъохэу предпринимательхэр зэрихыылIэхэрэм къытегушыIагъ Мырзэ Джанбэч. Иофыр зыфэгъэхыгъэр лицензи ятыгъэным шапхъэу пылхэр ары. Ащи зыгорэ епэ-сыгъэн, хэкIыпIэ къыфэгъоты-гъэн зэрэфаем комитетым хэт-хэм къыдырагъэштагъ, къы-кIэлъыкIогъэ зэхэсыгъом а къыныгъом нахь игъэкIоты-гъэу щытегушыIэнхэу зэда-штагъ.

Адыгеим и Парламент и Комитет итхьаматэу Алек-сандр Лобода Конференцием къыщыгушыIэгъэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм административнэ хэбзэуцогъэхэм яхыылIэгъэ федеральнэ хэ-бзэгъэуцугъэм зэхъокIыны-гъэхэр фэшIыгъэнхэм ехы-лагъэу къыгъэхъазырыгъэм къыдырагъаштэ шIоигъоу Конференцием хэлэжъагъэхэм къаджагъ. Ащ къызэриIуагъэм-кIэ, проектэр агъэхъазырын фаеу зыкIэхуэгъэр 2012-рэ илэсым тыгъэгъазэм и 5-м Адыгэ Республикэм и Къэра-лыгъо Совет — Хасэм ыштэгъэ хэбзэгъэуцугъэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Ад-министративнэ хэбзэуцогъэ-гъэхэм яхыылIагъ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэн-хэм фэгъэхъыгъ» зыфиIорэм республикэ хэбзэгъэуцугъэр федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу «Полицием ехыылIагъ» зыфи-Iорэм диштэу егъэпсы. Ау федеральнэ министерствэхэм Урысыем и Правительствэ пэ-

щэныгъэ зэрадызэрихъэрэм къыхэкIэу, республикэ хэбзэ-гъэуцугъэм ыгъэнэфэрэ шап-хъэхэр полицием иIофышIэхэм агъэцэкIэнхэ алъэкIырэп. Нэ-мыкIэу къэпIон хъумэ, цыфхэм ярэхъатныгъэ зыукъохэрэм, пиротехническэ пкъыгъохэр общественнэ чIыпIэхэм ащы-гъэфедэгъэным ишапхъэхэр зыукъохэрэм, джэнчыдзхэр урамхэм цыфхэм къазэраша-шIуанэхэрэм, зыныбжэ имы-кьугъэхэр ешъоным хашэхэу къызэрэхэкIырэм ыкIи нэмы-кIыбэхэм яхыылIэгъэ прото-колхэр зэхэгъэуцогъэнхэмкIэ полицием иIофышIэхэм респу-бликэ хэбзэгъэуцугъэм фиты-ныгъэхэр аритынхэ ылгъэкIы-рэп. ЗыцIэ къетIогъэ федераль-нэ законопроектым Конфе-ренцием хэлэжъагъэхэм къы-дырагъэштагъ.

Джащ фэдэу Адыгэ Рес-публикэм и Къэралыгъо Со-вет — Хасэм Урысые-Къы-блэ Парламент Ассоциацием и Конференцие рихыылIэгъэ кIэщэкIоныгъэ пстэуми ясэ-нэхъатэгъухэм къадырагъэ-штагъ.

Конференцием Адыгеим и Парламент и Комитет тхьама-тэу Брыцу Рэмэзан чIыгулэ-жъын ИофхэмкIэ ыкIи чIыопсыр гъэфедэгъэнымкIэ Ассоциаци-ем и Комитет итхьаматэ игуа-дзэу шагъэнэфагъ.

Мы лъэхъаным къыщы-ублагъэу илэсым къыкIоцI Урысые-Къыблэ Парламент Ассоциацием тхьамэтагъор дызэрихъашт Волгоград хэку Думэм. Ассоциацием изичэзыу зэхэсыгъо чъэпыогъум зэхэ-щэнэу Конференцием хэлэ-жъагъэхэм зэдаштагъ.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

КІэлабэ зиІэхэм чІыгу Іахьхэр аратых

Адыгэ Республикэм и Къэ-ралыгъо Совет — Хасэм мэ-лыльфэгъум иІэгъэ зэхэсыгъом шытегушыІэгъагъэх лыфыгыш ыкІи нахьыбэ зиІэ унагъохэм ыпкІэ хэмылэу чІыгу Іахьхэр ятыгъэнхэмкІэ фитыныгъэу яІэхэр ягъэгъотыгъэным ехы-лІэгъэ хэбзэгъэуцугъэу Пар-ламентым ыштагъэр респу-бликэм зэрэщагъэцэкІэжырэ. А Іофым ехылаагъэу депутат-хэм апашъхъэ кышыгыушы-лаагъ, хэбзэгъэуцугъэр Адыге-им зэрэщагъэцэкІэжырэ шы-кІэр, шаагъэу шыІэхэр, гухэлъ-хэр кышІотагъэх мылкъу зэ-фышытыкІэхэмкІэ республикэ комитетым итхьаматэу Ирина Бочарниковам.

Ащ кызырІуагъэмкІэ, лыфыгыш ыкІи нахьыбэ зи-Іэхэу Адыгеим унэгъо 4212-рэ щэпсэу. Тызыхэт илээсым икыхьагъум ехьулІэу ахэм ашышхэу унэгъо 1467-м чІыгу фаехэу лъэІу тхыльхэр кы-тыгъэх. Ахэм ашышхэу унэгъо 300-м ехьурэмэ зычІэсыштхэ унэ зыцашыІн алъэкІышт чІы-

гу Іахьхэр аратыгъэх. Ащ пае чІыгу гектар 47-рэ Іэпэ-цыпэ агъэфедагъ. ЗэкІэ республикэм лъэІу тхыльхэу кышыцатыгъэм ипчыагъэ ебгъапшэмэ, анахьы-бэу кызышыкІэлъэІугъэхэм ащышых муниципальнэ гъэ-псыкІэ зиІэхэу «Къалэу Мые-къуапэ» (процент 50), «Тэхьу-тэмыкьое районыр» (процент 21-рэ), «Мыекъопэ районыр» (процент 14).

Пальэм нафэ кызырІшы-гъэмкІэ, республикэ хэбзэгъэ-уцугъэм игъэцэкІэжыІн нахь дэгъоу ащызэхэщагъ Мые-къуапэ, Адыгэкъалэ, Кошхъэ-блэ, Тэхьутэмыкьое районыр. ГушыІэм пае, муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэу «Къалэу Мые-къуапэ» нэбгырэ 740-мэ лъэІу тхыльхэр кыатыгъагъэ-хэмэ, нэбгырэ 210-м чІыгу Іахьхэр аратыгъэх. Кошхъэблэ районыр шылэ мазэм и 1-м ехьулІэу лъэІу тхыльхэр кызы-тыгъэ нэбгырэ 26-м шыщэу 16-м чІыгу Іахьхэр аратыгъэх. Джэджэ районырмкІэ унэгъо 15 ныІэп чІыгу Іахь кыкІэлъэ-

Іугъэхэр. Унэгъо 14-м араты-гъах. Адыгэкъалэ чІыгу Іахь 30 шаратыгъ. Ар кыкІэлъэІу-гъэхэм япроцент 30 мэхьу. Шэуджэн районырмкІэ унэгъо 21-рэ чІыгу фаехэу лъэІу тхыльхэр кыатыгъэх, унэгъо 13-мэ афагъэнэфагъ. Мыекъо-пэ районырмкІэ чІыгу Іахь фа-ехэу кыкІэлъэІугъэхэр бэ мэхьу. Унэгъо 208-м шыщэу унэ-гъо 19 ныІэп зэратыгъэр. Теу-цожь районырмкІэ лъэІу тхыльхэр кыатыгъэх, кадастрэ учетым чІыгу Іахьыбгъу ха-гъэуцагъ. Тэхьутэмыкьое рай-онырмкІэ чІыгу Іахьхэр ятыгъэнхэм гъэтхэпэр ары зыщыфежъэ-гъагъэхэр, ау пІэлъэ кІэкІым унэгъо 313-м шыщэу 85-м чІы-гу Іахьхэр афагъэнэфагъэх.

Мэлыльфэгъум икІыгъом ехьулІэу зэрэщытыгъэмкІэ, республикэм шыпсэухэрэм кыатыгъэ лъэІу тхыльхэм апае джыри чІыгу Іахь 1150-рэ афэ-гъэнэфэгъэн фэягъэ, ащ пае чІыгу гектари 120-рэ фэдиз кыгъотыгъэн фаеу щытыгъ.

Планым зэригъэнафэрэмкІэ, тызыхэт илээсыр имыкІызэ нэбгырэ 447-м чІыгу Іахьхэр аратыштых. А гухэлъыр агъэ-цэкІэжызэ, муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэу «Къалэу Мые-къуапэ» ишбольшыр чІыгу Іа-хь 147-рэ шагъэнэфагъ. Іахьы 100-р къалэм икыкІыпІэ лъэ-ныкьокІэ, Іахь 47-р поселкэ-хэу Родниковскэм, Подгорнэм ыкІи кыутырэу Косиновым шаратыштых. Шэуджэн райо-ным шаратынэу чІыгу Іахь 16 агъэнэфагъ. ЛъэІу тхыльхэ зымы кызырІмытыгъэм кыыхэкІэу, Красногвардейскэ районыр чІыгу Іахьхэр шаратыхэрэп.

Мыщ дэжым кышыцогъэн фае чІыпІэу зышаратырэм зэ-римыгъэрэзэхэрэм кыыхэкІэу, кІэлабэ зиІэ унагъохэм чІыгу Іахьхэр аІызымыыхэрэр къа-зэрэхэкІыхэрэр. Ащ фэдэу ащы-хьугъ муниципальнэ гъэпсы-кІэ зиІэхэу «Къалэу Мыекъуа-пэ» «Кошхъэблэ районыр-рэ». Джащ фэдэу хэгъэунэ-фыкІыгъэн фае чІыгу Іахьхэм янахьыбэм газыр, электричест-вэр, мыжъуакІэ зытелъ гъогу-хэр зэрямыкІуалІэхэрэр. Джащ фэдэ чІыпІэхэр яІэх Мыекъуа-пэ, Адыгэкъалэ, Тэхьутэмы-кьое ыкІи Мыекъопэ районыр. Муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ-хэу «Тэхьутэмыкьое районыр», «Кошхъэблэ районыр», «Шэу-джэн районыр» ащагъэнэфэгъэ

чІыгу Іахьхэр псэупІэхэм яин-женернэ инфраструктурэ пэ-благъэу гъэпсыгъэх. Къин пы-мылэу ахэр яІыгу Іахьхэм къаращэлІэхэ алъэкІышт.

Аужырэу зигугъу къэтшы-гъэ кыиынгъор дэгъэзыжы-гъэным, чІыгу Іахьхэу цыфхэм аратыгъэхэм инженернэ сеть-хэр къаІуалІэхэу гъэпсыгъэ-ным телытэгъэ унашъоу но-мерэу 45-рг зытетыр 2013-рэ илээсым гъэтхэпэм и 27-м Адыгэ Республикэм и Шы-шъхъэ кыдыгъэкІыгъ. А уна-шъор ыгъэцэкІэжызэ, Адыгэ Республикэм псэолъэшІы-нымкІэ, транспортымкІэ, унэ ыкІи коммунальнэ хьызмэт-хэмкІэ и Министерствэ пІэлэ чыжъэм телытэгъэ програм-мэу «КІэлэцІыкІуиш ыкІи на-хьыбэ зиІэ унагъохэм араты-рэ чІыгу Іахьхэм инженернэ инфраструктурэ ящэлІэгъэ-ныр» зыфилоу 2013 — 2018-рэ илээсхэм ателытагъэм ипро-ект зэхигъэуцагъ. Ащ тегъэ-псыкІыгъэу кІэлабэ зиІэ уна-гъохэм чІыгу Іахьхэу араты-гъэхэм инженернэ сетьхэр ара-щэлІэштых. Шышквэ, гухэлъ-хэмрэ ахэр гъэцэкІэжыгъэ зэ-рэхьухэрэмрэ эдимыштэжъ-хэу Іаджыри кыыхэкІышъ, къэ-шІэгъуае агъэнэфэгъэ пІалъэм ехьулІэу а Іофыр зэшІохыгъэ хьуштыгъ.

СЭХЬУТЭ Нурбий.

Лъэустэн Юсыф ипублицистик

Зэо илээсхэм ялэхьан очерк-хэр, фронтовой статьяхэр, ди-визионнэ гъэзетхэм адыгэ тха-кІохэм къащыхауыштыгъэх. А лъэужыр зитворчествэ кы-хэщырэмэ ащыщ Лъэустэн Юсыф. 1934-рэ илээсым Лъэ-устэн Юсыф гъэзетэу «Колхоз быракъ» зыфилорэм иредакция Іоф шишІэнэу регъагъэ. Джа лъэхьаным кышыцэгъагъэу журналист сэнэхьатым ишъэф-хэр кызырэгъурылорэр къэлъа-гъо. Гъэзет ІофшІэным Юсыф псынклэгъэ кыыхилъхьагъ, зэ-хьокІыныгъэ инэу хэкум шы-хьурэ пшэгъэм ащыгъэзэ шып-квэ ыштыгъ. Усэхэр, очеркхэр, статьяхэр мымакІэу гъэзет нэ-кІубгъохэм къарегъахьэх, аль-манахэу «Тихахъу» зыфилорэм кышыцыхеутых. Лъэустэным иапэрэ художественнэ-публи-цистическэ очеркхэр зыфэгъэ-хьыгъагъэхэр хэкум ихьугъэ-шлагъэхэр, гъэсэныгъэ ягъэгъо-тыгъэныр, нэшэнэжъхэу лъахъэ атэзылхъэщтыгъэхэр ахэгъэ-зыжыгъэнхэр, коллективиза-цием фэбэнэгъэныр арыгъэх («Шуфэс тхыль», «Тхыль-еджапІэм ихьышъ», «Насы-пыр къэкІуагъ», нэмыкІы-хэри).

Жанрэу очеркым Лъэустэн Юсыф итворчествэ чІыпІэ гъэ-нэфагъэ шеубыты. Лъэпкэ публицистикэм лъапсэ фэзы-шыгъэмэ ащыщ тІоу итворче-ствэ тытегушыІэ. Лъэустэным изакъоп, тхэныр езыгъэжъэ-гъаІэхэм мымакІэу а жанрэм

зыраушэты, зырагъасэ, нэужы-ми мэхьу а жанрэм фэшъыпквэ дэдэхэу хьужыыхэуи. ІофышІэ пэрытхэм яхьылІэгъэ очеркхэу гъэзетхэм, альманаххэм къа-щыхауыгъэр макІэп, очеркхэу «Счастье пришло» (1957), «В ауле Ходз» (1961) зыфи-Іохэрэр урысыбзэкІэ тхыль шъхьафэу кыдыгъэкІыгъэх. ЗиІофшІэнкІэ, зиІыфыгъэкІэ, зиІыхьужыныгъэкІэ щытхъу ин кызылэжыгъэхэм афэгъэ-хьыгъэ очеркхэу илээс зэфэ-шъхьафхэм тхакІом ытхыгъэ-хэр зэхэуагъэжъхэу зы тхыль шыгъэу «Шуу илэгъохэщ-хэр» (1975) ыІоу тхыльеджэ-хэм аІэ илгы мэхьу, хэшыпы-кІыгъэ тхыгъэхэр зыдэт тхы-ллитІоу 1993-рэ илээсым кы-дэкІыгъэм иятІонэрэ тхыль очеркхэр Іахь шъхьафэу (цик-лэу) дэхьагъэх. «Джары икы-хьукІэ» (1979) зыфилорэ тхы-лым литературэм ехьылІэгъэ гукъэкІыжъхэр, статьяхэр кы-дэхьагъэх. ШылакІэу зыхэты-гъэм игъэпсын Юсыф мы-пшъыжъэу хэлажъэщтыгъ, лэжъэкІо цІэрыІохэм ящытхъу ыІотэным, цыф жьугъэмэ ари-гъэшІэным, къулаеу аІэкІэлъыр щысэкІэ аІэкІыльхьаным ча-нэу адэлажъэщтыгъ.

«Зы бзыльфыгъэ илгъа-гъу» зыфилорэ очеркыр 1973-рэ илээсым «Зэкъошныгъэм» кышыцыхыутыгъ. Ар зыфэгъэ-хьыгъэр партийнэ ячейкэу ХьакІэмзые щызэхашэгъагъэм апэрэ коммунистэу хэтыгъэ

Къохъужь Пакъ. Москва зы-щырагъаджэм ыуж колхоз тхьаматэу агъэнэфагъ. Ар апэрэ адыгэ бзыльфыгъэу тхьаматэ тыхэку шыхьугъэр ары. Илээс 30-м ехьурэ звеньевоеу лэ-жъагъэ. Орденхэу «Трудовое Красное Знамя», «За трудо-вую доблесть», «Знак поче-та», щытхъу грамотэхэр кы-фагъэшъошагъэх.

«Насыпыр къэкІуагъ» зы-цІэ циклыр 1957-рэ илээсым «Зэкъошныгъэм» ия N 7-рэ кыдыдэкІыгъом кыдыдэхьагъ. Ар очеркибл хьоу зэхэт. «Блэ-кыгъэм ихьышъ» зыцІэр Кош-хьаблэ ичІыпІэ хьышъэ фэ-гъэхьыгъ, «Пышынаор» — Хьа-гъэудж Мыхьамэт, «Совет хабзэм фэбэнагъэхэр» — шъхъэу иІэм кызырІгъэлъа-гъоу шыІэкІаІэм икІэщакІо-хэм — Агъырджэнэкъо Теу-цожь, Ачъэжъ Хьабый, Даутэ Абдулахь, ШапІэ Мухьаджыр, Сэнащэкъо Сыхьатбый афэ-гъэхьыгъ. Непэ къуаджэм изэ-рэщыт шыгушхукІэу ІэзапІи, тхыльеджапІи дэт зэрэхьугъэ-хэр кьелуатэ, «Къуаджэм ищыф гъэсагъэхэр», «Зы бын итхыд», «ШылакІэм зыкьелэты» зыфи-Іохэрэм жьым идэгъурэ кІэм идахэрэ хахьо ашашы.

Хэгъэгъу литературэм зэрэ-псаоу зэрэхэтлъагъоу адыгэ ли-тературэми зэо илээсхэм лъэ-ганІэ ащештэ. АщкІэ Пэнэшъу Уцужыкьое етхы: «Зор кы-зэрэжъагъэм пшъэрыл пхьа-шэ кыгъэуцуштыгъ хьурэм-

шІэрэм ехьыллагъэу занкІэу къэлэгъэгъэнэу, кыгъэлъэгъогъэ-нэу. Нахь псынклэу атхын, цыфхэр зэрэзэхашэнхэ алъэ-кІышт жанрэхэр нахь ящы-кІагъэхэу зэрэхьугъэм ыпквэ кыкІыкІэ хэгъэгъу литерату-рэхэм публицистикэм ижанрэ-хэр икІэрыкІэу игъэкІотыгъэу къащырагъэжъэжыгъагъэх. Адыгэ прозэми очеркым анахь чІыпІэшхо щыиуытыштыгъ». Цыфхэр пным пэуцужыныхэу мэкъэ ІэтыгъэкІэ уаджэн кьод-ьер икыуштыгъэп, джэмакъэ пэпчъ ежъ яІэкІоцІ джэма-къэу, гушхуагъэрэ пытагъэрэ къахильхъэу зэхягъэшІэгъэн фэягъэ. Ар кызыдэхьугъэхэм ащыщ Лъэустэныр. ТхэкІо сэ-науштыгъэу хэлым имызакъоу заом ибатальон комиссарэу, красноармейскэ гъэзетым иин-структор-корреспондентэу Іоф зэришлагъэм яшІуагъэкІэ, ыІо-рэм, ышІэрэм ахильхъэрэ кІуа-чІэмрэ мэхьанэмрэ цыфхэм алыгъэлэсыхъэ ыІэкІыштыгъ. АщкІэ щысэх очеркхэу, зари-совкэхэу, репортажэу зэо илээс-хэм ытхыгъэхэр. («Народым ыкыу» (1942), «Губгъом шы-лажъэрэри текІоныгъэм фэ-банэ» (1942), «Это и есть солдатская слава» (1944), «Дружба» (1943), «По доро-гам наступления» (1944), нэмыкІхэри.

Лъэустэн Юсыф иочеркхэм-рэ рассказхэмрэ яжанрэ нэша-нэхэр зэхэфыгъуаехэу мыма-кІэу кыыхэкІы. Ар тэзгъаорэр очеркхэм кыгъэжъаІэхэу афи-шырэр ары. Пэублэр къэ-хьушт-къэшІэщтым ухищэу сыдигъуи егъэпсы. КІэухым тхакІом изэфхьысыжъ гушшы-сэ зэхэтэхы: «Шу зышІэрэм ишІушлагъэ кІодырп. Пакъэ ишІушлагъэ егъашІи цыф-мэ ахэлышты. Орэдэу орэхъу адыгэ бзыльфыгъэм игъэшІэ гъогу дахэ».

Жанрэу очеркым ежъ иІэ-кІоцІ зэтеуыныгъэу иІэхэм (портретнэ очеркыр, проблемнэ очеркыр, научнэ-художествен-нэ очеркыр, путевой очеркыр, мемуарнэ очеркыр, фэшъхьаф-хэри) ащыщэу портретнэ очер-кым ишъуашэ Лъэустэным итворчествэ нахьыбэу кыыхэ-щы. Цыфым итеплэ игъэкІо-тыгъэу кызырІтырэм дакІоу, иобраз, ихарактер кызырэрэ-Іуиыхьтыми пылэ.

Лъэустэн Юсыф адыгэ ли-тературэм лъэпсэ пытэ, егъэ-жъэпІэшІу фэзышыгъэ, псэ хэ-зылхъыгъэ тхакІохэм ащыщ. Итхыгъэ пэпчъ зэрылэ жанрэм хахьо зэрэригъэшІыгъэм, иге-рой шІулэгъэу зэрэфыриІэм, ытхырэм ыгурэ ыпсэрэ ахэ-лэу, зэрафэшъыпкьэм джэн-джэш фэшІырп. Шыпквэ, Лъэустэным итхыгъэхэм зэ-кІэм яфэшъошэ уасэр крити-кэм шагъотыгъэу тфалорп, непэ къэтІэтыгъэ темэри ахэм зэу ащыщ.

Лъэустэн Юсыф итхыгъэхэр зэхэуытагъэу тызэняпллымэ, игушыІэхэр къэлэгъэ кьодыеу щымытхэу, акІоцильхъэрэ мэхьанэмрэ зыфэлэжъэрэ идеем-рэ ышъхьэкІэ зэрафэшъыпкьэм осэшхо фытагъэшІы, имэхьа-ни кыемыІыхыгъэу тызэплгъэ-кІыжымэ шыІэкІэ-псэукІэу зы-хэтыгъэхэр непэрэми къетпхы-нэу гъогупэхэр кыыхэтэгъэ-щы. Ары кІуачІэ зиІэ тхыгъэу лэшІэгъумэ къапхырыкІырэр зэрэщытын фаер, тхакІом ыцІэ щызыгъэІэщтыр. А лъэныкьо-хэр Лъэустэн Юсыф етэпэсых, непэрэ мафэми щыдгъашІоу тырэгъушхо.

ШЭУДЖЭН Тэмар.
Филологие шІэныгъэхэм-кІэ кандидат, гуманитар ушэтынхэмкІэ АР-м ин-ститут литературэмкІэ иотдел инаучнэ ІофышІ.

Ялофшлэн зэрэзэхашцэрэм тегушылагъэх

Тюлпэрэ Нурбий псаоу кыг-хэтыгъэмэ жьоныгъуаклэм и 5-м ыныбж илэс 90-рэ ху-штыгъэ. Икьоджэ гупсэ, ихэ-шгъэгу зыгъэлэпэгъэ цыфмэ ар ащыщ. Хэгъэгу зэошхом псэемыблэжъэу хэлэжъагъ, шэ-чыныгъэшхо илэу кыныгъо-хэм апхырыкыгъ. Хэгъэгум ишъхафитыныгъэ кьэзыгъэ-гъунэгъэ лыхъужыр шысэ-шлоу тилэужхэм непэрэ ма-фэм ял. Илэс 18 ыныбжыг-гъэр ихэгъэгу фэшъыпкъэу пым обэнынуу зырегъажэм. Заом кызыкыжым кьэлэгъэ-джэ училищым иеджэн щыпи-дзэжыгъ. Ащ ыуж Мыекъопэ кьэлэгъэджэ институтым ес-тественнэ шлэныгъэхэмкь ифа-культет, Налшык кьэралыгъо институтым ихимико-биологи-ческэ факультет кыухыгъэх. Зыкьлохъопыщтыгъэ кьэлэгъэ-джэ сэнэхъатыр зэригъэгъо-тыгъ. Ащ фэшъыпкъэу Джы-ракъые гурыт еджаплэу N 3-м химиерэ биологиерэклэ икьэлэгъэаджэу 1983-м нэс-шылэжъагъ.

Нурбий кызыхыгъэ ма-фэм хьуулэу «Кьэлэгъэаджэр: тыгъуас, неп, неущ» зыфило-рэ шлэныгъэ-методическэ семи-

нар Джыракъые гурыт еджа-плэм шызэхашагъ. Иофтхьабзэм кьэлэагло фэхъугъэх Адыгэ кьэ-ралыгъо университетым кьэлэ-егъэаджэнымрэ психологиер-рклэ ифакультет, кьэлэгъэаджэ-нымрэ егъэаджэклэ шлыкьэхэм-рклэ икафедрэ ыкли Джыра-кыие гурыт еджаплэр.

Зэхыхъэм хэлэжъагъэх АКЪУ-м кьэлэгъэаджэнымрэ егъэаджэклэ шлыкьэхэмрклэ икафедрэ ипашэу, кьэлэгъэаджэ шлэныгъэхэмкь кандидатэу, доцентэу, Тюлпэрэ Нурбий ыпхъоу Аульэ Асиет, АКЪУ-м естествознаниемкь ифакуль-тет идеканэу Шорэ Жаннэ, рай-он администрацием гъэсэны-гъэмкь и Гъэlorышлэлэ ипашэ игуадзэу Юсупэ Эммэ, Джыракъые гурыт еджаплэм ипашэу Ситимэ Джансинор, Шэуджэн районым иветеран-хэм я Совет ипашэу Ацумыжъ Кушыку, Шэуджэн районым игурыт еджаплэхэм япашэхэр, кьэлэгъэаджэ шлэныгъэм иве-теранхэр, АКЪУ-м ыкли гурыт еджаплэхэм якьэлэгъэаджэхэр, нэмыкьхэр.

Иофтхьабзэм ипэублэ гурыт еджаплэм шеджэхэрэм кьэлэ-егъэаджэм фэгъэхыгъэ ордэ-

хэр, усэхэр кьауагъэх. Нэ-ужым Тюлпэрэ Нурбий иныб-джэгъухэр, Иоф дзышлагъэхэр кьэгъушылагъэх. Нэлуасэ зэрэ-зэфэхъугъагъэхэр, гъэхъагъэу илэхэр, псэемыблэжъэу ихэгъэ-гу зэрэфэбэнагъэр кыуагъ Ацумыжъ Кушыку. Кьекьолла-гъэхэм псауныгъэ пытэ ялэу, мамырзу псэунхэу кьафэлэ-луагъ.

Илэс пчъагъэм Нурбий Иоф дзышлагъэу, иныбджэгъугъэу, кьэлэгъэаджэ Иофшлэным иве-теранэу Емзэщ Долэт ыпэкьлэ ялофшлэн зэрэзэхашцэтыгъэм джы зэхъокыныгъэшхохэр зэр-рэфэхъугъэхэр кыхыгъэщыгъ. Илэс кынкхэм ахэр кьапхы-рыкыгъэх. Цыфхэм ашхы-

штыри зышальэщтыри ялагъэп, кьэлэеджаклохэр тхылэу зэры-рагъэджэщтхэр икьоу шыла-гъэхэп. Джы тиныбжыкьлэхэм шлэныгъэ зэрагъэгъотыштымэ, ящыклагъэр эклэ зэралэр кы-луагъ.

Пщыжъхьэблэ гурыт еджа-плэу N 11-м ипашэ игуадзэу Быштэкьо Нэфсэт, Джыра-кыие гурыт еджаплэу N 3-м ипашэу Ситимэ Джансинор, тарыхымкь ыкли общество-знаниемкь кьэлэгъэаджэу Оз-дэмыр Нэфсэт Тюлпэрэ Нур-бий ищылэныгъэ гъогу фэгъэ-хыгъэ кьэбар гъэшлэгъонхэм кьагъушылагъэх.

Зигъо дэдэ Иофыгъох зэха-фыгъэхэр. Кьэлэгъэаджэм илоф-

шлэн зэрэзэхашцэрэр, шэпхъа-клэхэм атетэу Иоф зэралэн фаер, гумэкьыгъоу зыпэкьлафэ-хэрэр, кьэлэгъэаджэм шлэны-гъэм голэу гъэсэныгъэр ллэ-ужхэм зэрэрагъэгъотырэм Иоф-тхьабзэм кьекьоллагъэхэр те-гушылагъэх.

Нэужым куп-купэу заго-щыгъ. Федеральнэ кьэралы-гъо гъэсэныгъэ шапхэм гу-мэкьыгъоу ыкли шлуагъэу кыз-дихыхэрэм, унагъомрэ еджа-плэмрэ социальнэ-педагоги-ческэу зэрэзэгъусэхэм, кьуа-джэхэм адэт гурыт еджаплэ-хэр гумэкьыгъоу зыхафэхэрэм ыкли нэмыкь Иофыгъохэм ате-гушылагъэх.

ПАТИКЪО Анет.

КЪЭГЪЭЛЭГЪОНХЭР

Мамырныгъэр, Иофшлэныр, Гъатхэр

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ тхылъ-еджаплэ мэхъанэ зилэ мэфэкьлэ зэфэ-шъхафэхэмкь кьэгъэлэгъоныбэ шы-зэхашцэ. Жьоныгъуаклэр мэээ бэрэчэт: иапэрэ мафэ кышхэжъэу, аужырэ ма-фэхэмкьлэ кьэкьыжъэу мэфэкьлэ иныбэ шыхагъэуэфыкьлэ. Кьеджэжъэн жьо-ныгъуаклэм и 1-мкьлэ — цыф жъугъэ-хэм языкыныгъэ-зэдэгъэштэныгъэ и Дунэе маф. Узэгурылоным, узэкьлэдэ-лукыным, узэдиштэным, узэфэгумэ-кыным анахь шэнышу мэхъужа?! Ахэр арыба шыкьлэ гупсэфым лъапсэ фэхъухэрэр ыкли цыф лъэпкъхэр ыпэкьлэ лызыгъэкьуатэхэрэр.

Мамырныгъэр, Иофшлэныр, гъатхэр зэгончынхэу щымыт лъэныкьох. Рэ-хъатыгъо уилэмэ, уилофи кьэкьышт, гъа-тхэр кьэсыгъэмэ, плэшхъэ-лъашхъэ зэдэщай лажъэ, джашыгъум нэмыкь горэм уемыхъуапсэу шъхауыгъы-жыкьлэ гупсэф ухэтми уилэшт.

Жьоныгъуаклэм и 1-р — тыхэгъэ-гукьлэ анахь мэхъанэ зэратыр мэфэ-кьышхоу шытыгъ ыкли шыт. Джары тхылъеджаплэм иеджэплэ зал ипашэу Волковец Марина Владимир ыпхъури емыхырэжъышэу мэфэкьлэ кьэгъэлэ-гъоным ышхъэкьлэ зыкьыфежъагъэр. Мэкьлаим тхылъхэр, журналхэр, сурэт-техыгъэ инхэр тетых: ахэм Урысые хэгъэгум илэ шыкьлэ-псэуэкьлэр, лэжъэ-кьло-Иофшлэаглохэм япсэуэкьлэ изытет, ялэ-жъапкьлэ зыфэдишэр, ащ шапхъэу илэр, Иофшлэныр шыгъотыгъошуа Урысыем, хъаумэ улажъэу улажъагъэми, шъха-уыгъыжыкьлэ амал кыуимыта?

Сыдэушцэу угукьлэ пшлоигъо Иофшлэ-ныр зэбгъэгъотышта е узыфэ Иофышлэ дэгъур упашцэмэ тыдэ кыпхышцэ? Уп-члабэу кьэуцурэм яджэуапхэр кьэгъэ-лэгъоным хэлэ тхылъхэу «Современ-ное русское общество», «Качество жизни населения России», «Опла-та труда: вопросы и ответы» зыфи-лохэрэм адэбгъотэштых.

Тхылъеджэ чанхэм шылэныгъэ лъэ-ныкьуабэмкьлэ мыщ фэдэ кьэгъэлэ-гъонхэм яшлуагъэкьлэ ежъ-ежъырзу хэ-кьыплэ амалхэр агъотых. Зисэнэхъат емызэщэу тхылъеджаплэм илофышлэ-хэмэ лъэшэу ахэр афэрэзэх.

Чыгур — зыфэдэ щымыл

Псэ зыпыт дунаим ылъапсэр Чыгур ары. Кьэкьырэ лъэпкъыби, псэушхыи, хьацлэ-пашцэ, былыми, Цыфми ар зэ-дырай. Чыгур зы закъу, ащ тэ зэкьлэми пытэу теп-хыгъ.

Чыгур тегъашхэ, ты-тет, тыщэпсэу. Ятлонэрэ Чыгу шылэп ыкли шы-лэштэп. Джащ пае, цыф-хэр, тыфэжъугъэсакъ, тэ-жъугъэухъумэ тичыгу икьэбзэгъэ, икьлэрэклагъэ, ибайныгъэ. Экологие тхъамакьлагъом зыщы-тэжъугъэухъумэ тлэ зэкьлэ-дзагъэу! Тичыгу джа-щыгъум кьытфэрэзэшт, нахь бэгъашлэ хьушт. Ау бэрэ, бэрэ, зыдэтымы-шлэжъэу чыгур тэгъэгъу-лэжы: зэо мэшло стыр-хэр ыкьышхоу шашлхы, агъэсты, агъэпыхъэ; цы-фылты стырым ыпсэ ар хегъэлэжы. Заор зымы-шырэми чыгур шлоим регъэтхьалэ, кышкыкь-рэ лъэпкъ зэфэшхъаф-хэр уц хъашхурэлу хи-мием релыпкыкьлэх; пы-дзэфэ шлохэм ар кьахэ-щыжыырэн.

Зекьлэ дэй ар зэкьлэ. Я XXI-рэ ллэшлэгъукьлэм шыпсэурэ цыфхэм ти-культуэрэ зедгъэлэтын, тлэкьу макьлэу псэуэми тызэплтыхыжыын фаеу

тешы. Темыдз чыбгъэ-гум хьаткьурт хэклэжъ-хэр, кыпкьлэхэрэпкы-гъохэмкьлэ — пчыпы-джын е обзэгъу, лашэ зыфэплоштхэмкьлэ ар зэ-хэмьлэхы. Ухэтми шхъэ-клафэ фэшлэ Чыгур! Ар ащ эпэсыгъ, ифэшъуаш. Цыфымкьлэ чыгурм уасэу илэр клагъэтхъэу, мэ-лыльфэгъум и 22-р — Чыгурм и Мафэу агъэ-нэфагъ. Гъатхэм иохъ-тэ гузэгъу ар пкьлэнчэу тырагъэфагъэп. Дунаир кызыщыушыжъэу, зыщы-кьэгъагъэу, зыщыкьлэ-жырэ палэ. Псэуэми апэу гъатхэм ренэу икьлэ-

рыкьлэу дэкьэжырэ Чы-гур арыба.

Лъэпкъ тхылъ еджа-плэм шызэхашцэгъэ кьэ-гъэлэгъоныр Чыгурм и Мафэ фэгъэхыгъ. Илэс миныбэ кызыэ-пызычыгъэ ти Чыгу за-кьо ащ шыпсэурэ псэуэ-ми тыналэ тедгъэтымэ, Чыгур нахь бэгъашлэ зэрэхъуштыр тхылъ ыкли тхыгъэ зэфэшхъафхэу кьэгъэлэгъоным хэлъ-хэм кьащиотыкьыгъ. Зы Чыгу закъу хэти ти-лэр, ар зышцэгъэшумыгъэ-гъэгъушп!

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Тихэбзэ дахэхэр къэтэжъугъэухъумэх

Цыфыр дунаим тетыхъ ма-
клэп ынэгъу клэкырэр. Дэгъуи
дэи, гукъауи гухахъуи бэмэ
арехьылэ. Шылэныгъэр дэгъу
заклэу зэрэзэхъмылхъэр хэткли
нафэ. Тыгъэпс дахэуи, ошъо-
пщэ шыблэ хъопскышхоуи —
бэ дунаим шызэпэкклэкырэр.
Уахтэ пэпчэ гъэшлэгъон лэ-
джи кызыдехъы. шылаклэм
зэхъоклыныгъэхэр хэхъухъэх.
Ащ ишыхъатых сэ къэслэ-
гъугъэхэр.

Сыкызыхъухъэгъэ зэмань
чыф унэхъу етлэ фыжыклэ гъэ-
лагъэхъу бгъэнышхъэ зэкла-
гъэх. Тиунэ цыкълу ыкълэ фы-
жыбзэ дахэу гъэлэгъагъэ,
ылапсэ занклэу дахэу пыгъэ-
лыкыгъагъ. Щагур чы чэуклэ
дахэу къэшыхъагъагъ. Къэ-
бзэныгъэр ары анахъ мэхъанэ
а лъэхъаным зэратыштыгъэр.

Анахъу къин цыфмэ за-
лэгъугъэр зэоуж илэсхэр
ары. Ау гъэшлэгъонэу непэ сыгу
къэкълэжыкырэр а охътэ кынкхэм
зыгори тхъаусхъу зэрэзэхъсы-
мыхыштыгъэр ары. Зэклэри зэ-
дэлэпылэжыштыгъэх, зэрэгъэ-
чэфыштыгъэх, сэмэркъээр бэу
ашыштыгъ. Шыхъафыр шэн
дэгъуи цыфмэ ахэлхъыгъэу сы-
гу къэкълэжы. Сэманьр лэклэ
итхымэ, ащ унэхэр хашыкълэхъу
уахтэ къытэкълугъ. Зы мэфэ
шыхъафым зы унэм фикъуш
сэманьр агъэхъабырштыгъэ.
Унэхэм ателхъур шиферэу,
жыбгъэ къепщэмэ тиуна-
шхъэ тыритхыштыгъэ къа-
мылым ар джы ычылплагъ. Нэ-
ужым электроостыгъэхэр унэмэ
къаращэгъэх, урамхэр къызэ-
лгъагъэныгъэх.

Чылэхэм нэжъ-лужъ губзы-
гъэхэр, луж дэхэхэр адэсыгъэх.
Ныбжыкълэмэ яплун-гъэсэн
фэгъэзэгъагъэхэр а нэжъ-лужъ-
хэр ары. Мыхъун зекълуаклэ зы-
горэм кыхъафэгъэмэ е мы-
хъун гушылэ зыгорэм ыжэ кы-
дэкълэжыгъэмэ, нэнэжъ-тэгъэхэр
ащ фэгъэзэгъагъэх. Гъэсепт-
хыдэ зэралоштыр оуи, сэсый
алоу зэхъафштыгъэп. Чылэми
щынагорэ укълытагорэ дэлъы-
гъэх. Гъэсэныгъэри жъугъэу
тикъуаджэмэ къанэсыгъагъ.

Орэкълхоз, орэунэгъо лэф фае-
ми, цыфхэр зедэлэжхъэзэ, зэ-
клэ зэдэшлэгъыгъэ ыпкли игу-
гъуи амышлэу. Непэ, гухэкъл
нахъ мышлэми, ащ фэдэ зэде-
лэжым бэрэ улукълэжыштыгъэ,
хэти ышлэрэм пклэ хэлъын фае.
Ари уахтэм кызыдихыгъэ
шэнхэм ащыш.

Непэрэ лъэхъаным умышлэ-
жынкхъу чылэхэм ятеплэкълэ
зэхъоклыгъэ хъугъэх. Нахыбэ-
мэ яунэмэ псыри, газыри ара-
щэгъэх. Пхъэ къутэныри, ежъ
ихыныри, псынэм псы кыпхы-
ныри зэкълэ уахтэу блэкълэжым
кыхъатынагъэх. Ау ащ къекла,
тищылэкълэ нахъ дахэ, нахъ дэ-
гъу хъугъэу? Ауштыгъэ хэти фэ-
лэжтэп. Сыдэуштыгъэ плана уасэ-
хэм мафэ къэс кызызрахъа-
рэм, ныбжыкълэмэ лэфшлэн зэ-
рямылэм къахэкълэу ахэр ерыуа-
джэхъу, бырсыр къапыхыкълэу
гъогумэ зэратетхэр плэгъоу?
Сыд фэдиз лэфшлэпна тирайон
итыгъэр! Ахэр непэ зэхэтэ-
къуагъэх. Нэбгырэ мин пчъа-
гъэу ахэм лэжъапклэ къащыз-
гъахъэштыгъэхэр непэ гъогум
кытенагъэх. лэфшлэпнэ цык-
лэхэр, шыпкыгъэ, зырыз-тлур-
ытлоу кызылаухыгъэх, ау ахэм
лофышлэу аштэн алъэкълэжы
мэкълэ дэд. Пенсие кызызра-

тырэр зиунэ исым ехъуапсэу
цыфыбэ къэнагъ. Ауштыгъэ
щытми, цыфмэ агу агъэкълэ-
дырлэп: хатэр алэжы, амал горэ
зилэм чэм ылыгъ. Щэм, къуае
къафлэкълэ ахъшэмклэ унэ-
гъуабэмэ яклалэхэр рагъаджэ,
аплух.

Я ХХІ-рэ лэфшлэгъум непэ
тышцэсэу. Къебгъэгъэзэжынкхъу
умылэкълэныу бэ зэхъоклыны-
гъэу шылэныгъэм хэхъухъа-
гъэр. Ауштыгъэ щытми, тисабый
дышгъэ цыкълэхъу къытклэхъу-
хъэрэмэ тишэн-хэбзэ дахэхэр
ахэтлэхъанхэм тыпылтын фае
ыкли ащ тигуапэу тыдэлажэ.
Уижэ шхъэкълэфэ фэпшымэ
о пшхъэ огъэшлэжыгъэу егъа-
шлэм алоштыгъэ тятэжъ-тя-
нэжъхэм. Ар шыпкыгъэ, нэжъ-
лужъхъу уилэхэр бгъашлэхэмэ,
ори игъо къэсмэ, джауштыгъэ
къыбдзэкълэштыгъ. Непэ алъэ-
гъурэр, зэхъахъэр ары тиныб-
жыкълэхэр неущ зэрэпсэуштыгъэр.

Бэ цыф лужэу, цыф губзы-
гъэу, хъалэлхъу сищылэныгъэкълэ
сапэ къыфагъэр. Ахэм къауа-
тэштыгъэ къэбар гъэшлэгъон-
хэр, лэзэгъу «шъэфхъу» адрэ
дунаим зыдахыжыгъэхэр. Ахэр
игъом тхъапэ зэгъэкълэжыгъэу
сылагъэмэ, непэ зэкълэмэ санахъ
баини, санахъ насыпышлони.

Сянэшыпхъу дахэу Куацэм
къэкълэжыгъэу уцхэм ацлэхэр ышлэ-
штыгъэх, ахэр кыуыгъойхэти,
ыгъэгъуштыгъэх. Сабый сы-
маджэхэм ишлэгъэшхо ари-
гъэкълэти, цыфхэр бэрэ къеуа-
лэштыгъэх.

Сятэшыпхъоу Мелэчхъани,
сянэу Дзыдзыуи, сятэу Мы-
хъамоди (Наныхъу ралошты-
гъэр), сятэшхъу Хъаджмоси,
Лэлауи, Бэчыри шлу нэмы-
кыклэ сыгу къэкълэжыкырэр.
Охътэ кыныгъэмэ, шхыныр
имыкълэжыгъэмэ, нэ лэклэ тэ-
ри, хэти яплыгъэхъу, дэо гу-
шылэ ажэ къыдэкълэжыгъэу къас-
шлэрэп. Сыцылкълэ дэдэу сымэ-
джэ хылыгъэу шылыгъэ сятэ
идунай ыхъожыгъ. Цыкълэ бы-
нэу тянэ тыкыфэнагъ. Ау лэ-
кълэу тызшышым (Дзыбэмэ
сырпхъу), тянэшхэм, лэхъыл-
хэм, гъунэгъухэм гум тырана-
гъэп. Тянэ типлугъ, тилэжыгъ.
Бэджашлэ, шхъэубати къыт-
хэкълэжыгъэп, шыкур. Зэкълэми унэ-
гъо дахэхэр тилагъэх. Сянэ
тхъамыклэми икълэрылфитлу
къащэгъэу къылыгъэжыгъэ,
яхъархэм ахэплэагъ, тло ежъэ-
жыгъ. Ари шыкурышху.

Ежъ сани дахэу ипхъорэлф-
мэ афыштыгъэ, ахэми, нысэ-
хэми, къылыгъэжыгъэмэ ылорэ-
ри ышлэрэри тшлодахъу, тшло-
лэшлоу жъышхъэ маф зыфа-
лорэм фэдэ хъугъэу тилагъ.

Сэри, игъо къэси, Хъагъундэ-
къо лэахъом сыхъагъ. Пщы-
ми, гуащэми тахэсыгъ, дэгъоуи
тызэгъурылауагъ, зы мафи тыгу
хэзэрэгъэкълэжыгъэп, сисабыйхэри
дахэу къыздаплугъэх. Унэгъо
зэкълэжыгъэу тэпсэу тшлошылэ,
сишъауо Айдэмыр игъонэмыс
хъугъэ. Ащ икълэми непи сыгу
икълэжыгъэ, зы мафи сщыгъушгъ-
рэрэп. Илэсхэр кызызэкълэжы-
кълэжыгъэх. Сэри шъузэбэ лэна-
тлэм сылуууагъ. Сикълэлэ на-
хыкълэу Азэмат илэс 12 нахъ
ымыныбжыгъэу ягэ идунай ыхъо-
жыгъэ. Илэс кынкхэр, Тхъэм
ыломэ, тшхъарыкълэжыгъэх. Си-
пшъашхъу Фатимэ Сапы-
хэм яныс, клэлитлурэ пшъа-
шъэрэ илэх. Шыкур, а пшъэ-
шъэжыгъэри унагъо ихыи, иса-

бый цыкълэуи тлу слъэгъугъэ.
Азэмат унэгъо дахэ ил. Сины-
сэ цыкълэу Бэлэрэ — Кълуае
япхъу — сэрырэ дэгъу дэдэу
тызэгъурылауагъ. Ар хъупхъэ,
чан, лужаб, мэкълэ лэтыгъэкълэ гу-
шылэу ныбжыи зэхэпхыштыгъэ.
Мэшлэхъэу пшъэшхэ цык-
кълэуи тшлоуи тшлоуи тшлоуи тшлоуи
тил: Ами-
нэт, Зарин, Сэид, Гупсан. Ахэм
язылуплэ, ящхы макълэ сэрклэ
зэрымкълэу пшлэп.

Сыд къин цыфым ылыгъэ-
гъэмэ, кыным буж тхъагъор
къэкълэ ало адыгэмэ. Ари, шы-
кур, згъэунэгъыгъэ. Шылакълэм
гъэшлэгъоныбэ зэрэхъухъэ-
рэм ишыхъат илэсипшлэ пчъа-
гъэм гуклэ кызыдэсхъахыгъэу,
къызгъэлэгъон сымылэкълэ-
гъэ усэ цыкълэу сабыйхэм
апае стыхъэрэр, гум кыкълэжы
гупшысэхэр зыдэтхэ тхылытлу
кызырэдзэгъэкълэжыгъэр. Цыф
хъалэмэтхъу, шлур зыгу илэхъу
ситыхъэмэ якыдэгъэкълэжыгъэ
лэпылэгъушлу кысыфэхъугъэхэ
Къуекълэ Налбый (Тхъэм джэ-
нэт лэаплэр кырет), Чынышхэ
Молидхъан, нэмыкълэми лэ-
шэу сафэраз.

Ситыхъэхэр зыдэтхэ тхы-
лытлу кыдэкълэжыгъэ. Ахэр: «Гум
кыкълэжы гупшысэхэр» ыкли
«Кытфэрэпс ренэу тыгъэр».
Еджагъэхэр тхъагъэпсэхъу,
осэ икълэу сиусэмэ къафашыгъ,
пчъагъэрэ еджаплэмэ — Мам-
хыгъи, Хъакурынэхъаблэ, Хъа-
тыгъужыкълэуи сырагъэблэ-
гъагъ, сиеджахъом зэлукълэжы
гъэшлэгъоныби адысалагъ.

Унэгъо зэдэлужъ-зэгъурыла-
жым нахъ тхъагъо суд хъун.
Сисабый дышгъэхэм псауныгъэ
пытэ ялэнэу, насыпышло хъун-
хъу ренэу Тхъэм сафэлэу.
Джащ фэдэу сабый шхы ма-
кълэу яунэмэ арызэу, псауныгъэ
дахэ ялэу адыгэ унагъо пэпчэ
псэунэу сыфай.

Сэ «Адыгэ макълэ» лэшэу
сикълэс. Илэсипшлэ пчъагъэ
хъугъэу кысытхыкълэ, седжэ
ыкли сигуапэ сэ ситыхъэхэри
бэрэ мыщ кызырэхъауыгъэ-
рэр. Зэкълэ тиадыгъэ гъэзет зы-
гъэдахэхэрэр, насыпрэ гъэшлэ
кыхъэрэ ялэнэу сышгъуфэлэу.

ХЪАГЪУНДЭКЪО Шамсэт.
къу. Мамхыгъ.

Редакцием ышлэклэ: жьо-
ныгуакълэм и 5-р Хъагъун-
дэкъо Шамсэт кызыцы-
кыгъэ маф. Имэфэкълэ
тигуапэу бэрэ кытфэтхэрэ
Шамсэт тыфэгъушло, зэкълэ
ипхъорэлфхэм яхъар ылыгъэ-
гъунэу фэтэло.

«Жьогъобыныр» кыыдэкълэжыгъэ

Мы илэсымклэ журналэу «Жьо-
гъобыным» иапэрэ номер мы мафэ-
хэм кыдэкълэжыгъэ. 2013-рэ илэсым
журналыр кызыштырадзэштыр зэ-
лугыгъэ лэхъэхэлэ обществэу «По-
лиграф-Юг» зыцлэу Мыекълэуапэ дэ-
тыр ары.

«Жьогъобыным» инэкълэбгъохэр гъа-
тхэм фэгъэхыгъэ тхыгъэхэмклэ кы-
регъагъэ. Республикэ гимназием кы-
кыгъэ тхыгъэ клэкълэжыгъэ зыгъэ-
лэгъагъэрэ рубрикэу «Кытфатхыхэрэр» зыфи-
лорэр кыгъэхъахыгъэ мы гимна-
зием адыгабзэмклэ икълэзэгъаджэу
Хъажымэкэ Рахъмэт.

Къуикълэ Шыхъамбый зэлэшлэрэ
усакълэу Адыгэ тхакълэжыгъэ я Союз хэт.
Бэмышлэу ащ ыныбжэ илэс 50 зэрэ-
хъугъэр хигъэунэгъыкыгъэ. Юбилярим
фэгъэхыгъэ тхыгъэмрэ ежъ Шыхъам-

бый иусэрэ зэрыт нэкълэбгъор журналым
дэт.

Адыгэкълэ дэт ублэллэ еджаплэр
кызызэлухыгъэр илэс 20 зэрэхъугъэр
игъэкълэжыгъэу хагъэунэгъыкыгъэ. Ащ
фэгъэхыгъэ къэбарымрэ Адыгэ къэ-
ралыгъо университетым илэпкэ къэшъо-
кълэ ансамблэу «Нартым» «Кавказыр зэ-
дытиун» зыфилорэ фестивалым «Гран-
при» кызырэхъахыгъэуи ахъагъэм икълэ-
баррэ журналым кыдэхъагъэх.

Адыгэхэм ижыкълэ кыштыублагъэу
шэн-хэбзэ дахэхъу ахэлхэм ащышэу
жыым шхъэкълэфэ, лытэныгъэ зэрэ-
фэпшын фаер еджэкълэу цыкълэжыгъэу
къафэлуатэ Мамый Казбек.

Бэмышлэу Мыекълэуапэ дэт еджаплэу
N 6-м щеджэхэрэр хышгъэ гъэшлэгъон
зыпылэ къутыгъэу «Атамань» зыфи-
лорэм шылагъэх. Экскурсиер зэрэгъэ-

шлэгъоныгъэр кызылэотэрэ тхыгъэр
кыгъэхъахыгъэу икълэзэгъаджэу Хъа-
пэкълэ Гошмафэ. Экскурсиер кы-
штыгъахыгъэ сурэтхэри, нэкълэбгъом
итых.

Еджэкълэу цыкълэжыгъэу лэшэу агу ри-
хыгъэр рубрикэу «Жьогъобыным» иныб-
джэгъухэр зыфилорэри журналым
кыдэхъагъ. Мы рубрикэм нэлуасэ
тызыфишлэхэрэр Хъамыкълэ Тамил,
гурыт еджаплэу N 6-м икълэзеджакълэ-
хъу Гордина Мария, Рачек Максим.

Адыгэ пшысэхэр, икълэзеджакълэжыгъэу
ясурэтшыгъэхэр, ижыгъэр къэбархэр,
Щэшлэ Аслъан ирассказ, рубрикэхъу
«Спортым идунай», «Зымыгъэзэш!»
зыфилорэрэр, археологэу Тэу Аслъан
итхыгъэ гъэшлэгъон сурэтхэри хэтхъу
«Жьогъобыным» кыдэхъагъэх.

ДЗЫБЭ Назрэт.

ТЕКЛОНЫГЪЭМ И МАФЭ ФЭГЪЭХЫГЪЭ ЗЭЙУКІЭГЪУХЭР

Шыгъачъэхэр сыдигъуи гъэшлэгъоных

Советскэ народымрэ ащ и Улэшыгъэ Клуачлэхэмрэ фашист техаклохэр зэхакъутэхи, Теклоныгъэр кызыда-хыгъэр илээс 68-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ концерт-хэр, зэхакъэхэр, спорт зэнэкъокъухэр Адыгэ Республикэм шыкыуагъэх.

Шэнышлэ зэрэхъугъэу, Мыекъуапэ щызэхашэгъэ шыгъачъэхэм Краснодар краим, Къэбэртэе-Бэлыкъарым, Абхъазым, Адыгеим, нэмыкхэм яспортсменхэр ахэлэжъагъэх.

Зэнэкъокъур рагъэжъэным ыпэкІэ Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхыаклушынэ Аслъан Хэгъэгу ззошхом иветеранхэм, заом ыкыб шылэхэу Іоф ашлээ Теклоныгъэм и Мафэ къэзыгъэблэгъагъэхэм, мамыр шылаклэр къэзыухъумагъэхэм лыгъэу зэрэхъагъэр егъашлэ зэрэтшымыгъушшэщтыр кылуагъ. Спортсменхэм, шыгъачъэхэм язэхэщаклохэм, зэлуклэгъухэм яплты зышлоигъоухэу ипподромым къэклуагъэхэм Теклоныгъэшхом пае къафэгушлуагъ, шлоу шылэр къадэхъунэу афилауагъ.

Республикэм и Парламент, Правительством якъулыкъушлэхэр, Іофшлэным иветеранхэр, нбыжыкхлэхэр бэ хъухэу зэлуклэгъухэм яплты. Бэджэнэ Мурат икІэлэцлыклугъор ззо илэхэхэм атефагъ. Шы спортыр шлогъэшлэгъон, иныбджэгъухэр игъусэхэу гукъэкыжхэм ташегъэгъуазэ. Теклоныгъэр кыдаыхыгъэу заом кыкылыжыгъэ тидзэкІолхэм зэрапэгъокыштыгъэхэр, бзылфыгъэхэм

Іоф зэрашлэщтыгъэр шыгъушшэхэрэп. Шыхэр кызыэрэчъэхэрэм Бэджэнэ Мурат алышлээ, «емыгъэх, емыгъэх» ылоу зэхэтэхы.

Шыхэм зэнэкъокъур зыщаклохэм ти Лышхъэу Тхыаклушынэ Аслъан, Премьер-министрэу Къумпыл Мурат зэхэщаклохэм гушылэгъу афэхъугъэх. Шы спортым хэхъоныгъэу тиреспубликэ шишлэхэрэм, ипподромым игъэпсын зэрэлагъэклуагъэрэм, нэмыкхэм ягугъу ашлэгъ.

Зэлуклэгъухэм ащытеклуагъэхэр

Мыекъуапэ иадминистрацие ишлухафтынхэм якыдэхын фэгъэхыгъэ зэлуклэгъухэмкІэ шыгъачъэхэр кызылуахыгъэх. Метрэ 1400-рэ хъурэ гъогур кызаклум, Хъасанкыо Мурат ишэу Фрекен Бок апэрэ чыплэр кыдихыгъ. Урысыем и Сбербанк икыутамэу Адыгеим шылэм ишлухафтынхэм афэбэнагъэхэр метрэ 1800-м шызэнэкъокъугъэх. Шы заводэу «Къокыплэм» шагъэсэгъэ шэу Сварог теклоныгъэр кыдихыгъ. Ятлонэрэ чыплэр зыхыгъэу Флайт бэп ыуж кызыринагъэр.

АР-м и Парламент ишлухафтынхэм якыдэхын илээси 3 ыкы

ащ нахыбэ зыныбжэ шыхэр хэгъэлэжъагъэх. США-м кышы-хъугъэ шэу Чойсым апэрэ чыплэр метрэ 1000-м кышыдыхыгъ. Сигудей ятлонэрэ, Адыгэр ящэнэрэ хъугъэх. Парламентым и Тхыаматэу Владимир Нарожнэр гъэхъагъэ зышыгъэ спортсменхэм афэгушлуагъ, гушылэ фабэхэр арилуагъ, шлухафтынхэр аритыжыгъэх.

Адыгеим и Правительством ыгъэнэфэгъэ шлухафтынхэм илээси 4 ыкы ащ нахыбэ зыныбжэ шыхэр хэлэжъагъэх, США-м кышы-хъугъэ шы чъэрэу Огненнэм метрэ 1600-р зэкІэми анахь псынклэу кыкылугъэми, аужырэ нэгъэуплэ-

плэгъум нэс атеклоштыр къэпшлэнэу шытыгъэл, США-м кырашыгъэ шыр, Доктор Ватсон ыцлэр, ятлонэрэ хъугъэ. Шэуджэн районым ар шагъасэ. Хагъэунэфыкырэ чыплэхэр кыдэзыхыгъэхэм Премьер-министрэу Къумпыл Мурат афэгушлуагъ, шлухафтынхэр афишлэгъэх.

Ти Лышхъэу Тхыаклушынэ Аслъан ишлухафтынхэм метрэ минитлу хъурэ гъогум кышычыгъэхэр афэбэнагъэх. Илээси 4 ыкы ащ нахыбэ зыныбжэ шыхэр зэнэкъокъум шыплэгъугъэх. Апэрэ чыплэр Аветин кыдихыгъ. Фантастик Кидыр ятлонэрэ хъугъэ. Краснодар краим, Абхъазым, Адыгеим, нэмыкхэм яшыхэр зэрэзэнэкъокъугъэхэм, анахь лэшыр клэухым кызыэрэщынэфагъэр ти

Лышхъэу Тхыаклушынэ Аслъан хигъэунэфыкыгъэх. Спортсменхэм шлухафтынхэр аритыжыгъэх.

Кубэщыч Шыумафэ фэгъэхыгъэ шлэгъэ зэнэкъокъухэм Сканиер ащытеклуагъ. Спортсменхэр нэмыкІ шлухафтынхэм афэбэнагъэх.

Къэчъэгъухэм азыфагу кыдэфэрэ уахътэр зышыгъоу шытыгъэл. Культурэм илофышлэхэр, еджаклохэр къэшъуагъэх, уджыгъэх. Михаил Арзумановым, Дзыбэ Мыхъамэт, Хыаткыо Раситэ, Виктор Марковым, Алена Наливайкэ, Татьяна Марченкэм, нэмыкхэм ордэхэр къалуагъэх, клэлэцлыклу ансамблэу «Мыекъуапэ инэфылгъэхэм» лэпкы къашбохэр къашыгъэх. Щаплэхэм дэгъоу Іоф ашлагъ. Спорт зэнэкъокъухэм яплыгъэхэм загъэпсэфыгъ, алотэжыкы алыкыштыр макІэп.

ДУНЭ ФЕСТИВАЛЬ-ЗЭНЭКЪОКЪУ

Афэрым, «Ащэмэзрэ» «Нэбзыйрэ»

Дунэе фестиваль-зэнэкъокъоу «Теклоныгъэм игъатх» зыфилоу жьоныгуаклэм и 6 — 9-м Москва шыкыуагъэм Мыекъуапэ итворческэ купэу «Ошъадэм» иансамблэхэу «Ащэмэзымрэ» «Нэбзымрэ» хэлэжъагъэх. Адыгеим илыкхлэхэм мыгъэ ятлонэрэу «Гран-при» зыфилорэ шлухафтын шыкыуагъэхэр кыдаыхыгъэх.

«Ащэмэзымрэ» «Нэбзымрэ» художественнэ пашэу Бэстэ Асыет кызыэрилотэжыгъэу, Теклоныгъэшхом фэгъэхыгъэ фестиваль-зэнэкъокъум ансамбли 100 фэдиз хэлэжъагъ. Тиныбжыкхлэхэр гъогутехъанхэм фэшл Мыекъуапэ инароднэ депутатхэм я Совет идепутатхэу

Джармэкыо Азэма, Алям Ильясовыр, Олег Ткаченкэр мылкъуклэ Іэпылэгъу къафэхъугъэх. Москва зынэсыхэм АР-м илыккылоу ФедерациемкІэ Советым хэт Хьопсэрыкыо Мурат къапэгъокыгъ, ордэ кыло зыхъуклэ ящыкІэгъэщт микрофони 10 къафищэфыгъ. Москва ичыплэ дахэхэр тиансамблэхэм къаригъэ-лэгъугъэх, ыхэкІагъэх.

Фольклор ыкы лэпкы ордэхэр къэзылогъэ ансамблэхэм «Ащэмэзымрэ», «Нэбзымрэ» къахагъэщыгъэх, шлухафтын шыкыуагъэхэр къафагъэшъошагъэх. Фестиваль-зэнэкъокъум шытхъуцлэхэр кышыды-зыхыгъэ ансамблэхэр клэух концертным хэлэжъагъэх. Зэхэщаклохэр, жюриим ипашэу Николай Федоренкэр, Москва и Правительством икыулыкъушлэхэр тиансамблэхэм къащытхъугъэх. Кавказ шьолырым икыгъэхэу Москва дэхэм, нэмыкхэм тигушлуагъо кыддагъошгъ.

ТикІэлэцлыклу ансамблэхэм Мыекъуапэ къагъээжыгъ, ау загъэпсэфынэу уахътэ ялэп. «Адыгеим ижъогъожыгъэхэр» зыфилорэ фестивалым хэлэжъэщтых.

Сурэтым итыр: ансамблэхэу «Ащэмэзымрэ» «Нэбзымрэ».

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТИЛЬ Нурбий.

Зэхэзышагъэр
ыкы кыдэзы-
гъэклэр:

Адыгэ Республикэм лэпкы ІофхэмкІэ, ІэкІыб кыэралхэм ащыпсэурэ тилгъэпкыгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкы кыбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редактор
шхыалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шхыалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭЩЛЭКЪО
Саид

Пшэдэжкыж
зыхырэ
секретары

НЭПШІЭКЪУЙ
Заур

Редакциер
зидэщылэр:
385000,

кы. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:

52-16-79,
редактор шхыалэм

иапэрэ

гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшэдэжкыж зы-
хырэ секретары:

52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зышаушыкыаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын ІофхэмкІэ,
телерадиокъэтын-
хэмкІэ ыкы зэлы-
ІэсыкІэ амалхэмкІэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэло-
шлэп, зэраушыкы-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кы. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4004

Индексхэр
52161
52162

Зак. 1329

Хэутыным
узщыкІэхтэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкІэхтэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

